

مهارت افزایی در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور

آذر ماه ۱۳۹۹
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

شماره تلفن: ۰۲۱-۸۲۲۳۳۵۵۱

دورنگار: ۰۲۱-۸۸۵۷۵۶۶۲

وبسایت: industry.msrt.ir

ایمیل: industry@msrt.ir

آدرس: تهران، شهرک قدس، بلوار خوردین،
خیابان هرمزان، نبش خیابان پیروزان جنوبی

مهارت افزایی
در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

معاونت پژوهش و فناوری

دفتر ارتباط با جامعه و صنعت

تهیه و تنظیم: سیده زهرا امیرارجمندی

آموزش نیروی انسانی متخصص، ماهر و کارآمد متناسب با نیازهای بازار کار (فعلی و آتی) و ارتقای توان کارآفرینی با مسئولیت نظام آموزشی کشور و توأم کردن آموزش و مهارت و جلب همکاری بنگاه‌های اقتصادی جهت استفاده از ظرفیت آن‌ها

سیاست‌های کلی اشتغال ابلاغ شده از سوی مقام معظم رهبری
۲۸ تیرماه ۱۳۹۰

اگر در کنار علم، مهارت وجود نداشته باشد، هیچ فایده‌ای ندارد بدون تردید اگر اشتغال ایجاد شود و دانشگاه‌ها مهارت‌آموزی را مورد توجه قرار دهند، از روند تلاش برای اخذ مدرک کاسته خواهد شد.

بیانات در نشست صمیمی با روسای دانشگاه‌های کشور
۲۹ فروردین ۱۳۹۶

مهارت‌افزایی برای دانشجویان در حین تحصیل از جمله مواردی است که باید به جدیت دنبال شود.

نشست روسای دانشگاه‌های بیرجند
۲۰ مهر ۱۳۹۷

صفحه	عناوین
۸	۱- مقدمه
۱۱	۲- ضرورت
۱۳	۳- اهداف
۱۵	۴- وضعیت اشتغال دانش‌آموختگان در ایران
۱۸	۵- مهارت‌افزایی در دانشگاه‌های دنیا
۳۴	۶- برنامه‌ها و اقدامات جاری در راستای مهارت‌افزایی
۴۱	۷- آمار دوره‌های مهارت‌افزایی
۴۲	۸- نمودارهای آماری
۵۶	۹- جمع‌بندی و پیشنهادات

پیش گفتار

آمارهای موجود در خصوص اشتغال دانش‌آموختگان و تعداد دانشجویان کشور بیانگر ناکافی بودن نرخ اشتغال فارغ‌التحصیلان دانشگاهی هستند. عوامل متعددی از جمله بهبود فضای کسب و کار، کاهش تصدی‌گری دولت و نهادها، استفاده بهینه از بازار کار و نیازهای کشور، مدیریت همکاری‌های بین‌المللی و بهبود کیفیت نیروی کار دانش‌آموخته، منجر به حل این مشکل خواهد شد. در

عین حال بهبود نیروی کار دانش‌آموخته از وظایف دانشگاه‌های کشور بوده و باید مورد توجه واقع شود. چالش‌های موجود در راستای مهارت‌افزایی و اشتغال فارغ‌التحصیلان را می‌توان ناشی از ناهمخوانی برنامه‌ها، با نیازهای واقعی بازار کار، عدم وجود مهارت‌های عمومی و شغلی، کمبود فرصت‌های عملی، عدم وجود آمار اشتغال فارغ‌التحصیلان دانشگاهی و نبود زمینه‌های کاری در جامعه برشمرد. بدین منظور وزارت علوم، تحقیقات و فناوری اجرای برنامه‌های مهارت‌افزایی در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی، توسعه دوره‌های کارآموزی، همکاری در تدوین چارچوب نظام صلاحیت حرفه‌ای و رصد اشتغال فارغ‌التحصیلان دانشگاهی را در برنامه‌های خود قرار داد. در راستای اجرای برنامه‌های فوق همچنین به منظور تشویق دانشجویان به گذراندن دوره‌های مهارتی که به بهبود وضعیت اشتغال آن‌ها کمک خواهد کرد، تفاهم‌نامه همکاری با استاد کل نیروهای مسلح منعقد گردید تا مشمولانی که در دوران دانشجویی در دوره‌های مهارتی شرکت کردند امتیاز خدمتی اخذ کنند. پیمایش اشتغال فارغ‌التحصیلان دانشگاهی مطابق برنامه سالیانه در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی در سال ۱۳۹۹ اجرا شد که بیش از ۸۵ دانشگاه آمار اشتغال فارغ‌التحصیلان خود را اخذ و ارسال کردند. همچنین ۴۰ مرکز هدایت شغلی و کاربایی تخصصی دانشگاهی به منظور هماهنگی و ساماندهی فعالیت‌های مرتبط با توانمندسازی و اشتغال‌زایی دانشجویان دانشگاه‌های سراسر کشور نیز ایجاد گردیده است. گزارش حاضر که با هدف ارائه قسمتی از برنامه‌ها و اقدامات جاری و آتی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در خصوص توسعه دوره‌های مهارت‌افزایی تهیه شده است، وضعیت دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی در برگزاری دوره‌های مهارت‌افزایی و تجربیات موجود آن‌ها را مورد بررسی قرار داده است. امیدواریم شاهد بهبود و گسترش اینگونه فعالیت‌ها در همه‌ی دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور باشیم.

غلامحسین رحیمی

معاون پژوهش و فناوری

۱- مقدمه

امروزه دنیا و روش‌های زندگی به سرعت در حال تغییر است. با توجه به این تغییرات نیازهای افراد جامعه نیز دچار تغییراتی شده و برخی از مشاغل از بین رفته و مشاغل دیگری جایگزین آن‌ها می‌شود. یکی از تغییرات اساسی حال حاضر در عرصه جهانی وقوع بحران کووید ۱۹ است که کلیه پدیده‌های اجتماعی، فرهنگی، بهداشتی و در یک کلام سبک زندگی مردم را در کره زمین تغییر داده است. بر همین اساس لزوم برنامه‌ریزی برای توانمندسازی افراد جامعه متناسب با کسب‌وکارهای جدید بالأخص توانمندسازی نیروهای دانش‌آموخته دانشگاهی بیش از پیش احساس می‌شود.

یکی از مهم‌ترین نهادهای عصر حاضر در جهت شناخت و درک توسعه علمی و همچنین توانمندسازی و تربیت نیروی کار تخصصی ماهر و متناسب با نیازهای جامعه، نهاد دانشگاه است که می‌بایست با توجه به تغییرات جهانی در عرصه گفتمان علم و فناوری و گذر به اقتصاد دانش‌محور بیش‌ازپیش از حمایت، برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری هر چه بیشتر دولت و صنعت برخوردار گردد و هماهنگ با تغییر در حوزه بومی و بین‌المللی، رسالت و اهداف خود را نیز بازتعریف نماید. در سال‌های اخیر نیز با افزایش ظرفیت‌های آموزش عالی کشور و برنامه‌ریزی‌های مناسب از طریق دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی، افزایش کیفیت آموزش‌ها و مهارت‌های دانش‌آموختگان دانشگاه‌ها و همچنین بهبود توانمندی‌های شغلی

دانش‌آموختگان را شاهد بوده‌ایم. البته علی‌رغم تلاش‌های بسیار، روندهای موجود حاکی از آن است که شرایط نامناسب بازار کسب و کار موجب برهم زدن توازن بین عرضه نیروهای دانش‌آموخته و نیاز بازار کار شده است. لذا بازار کار توانایی جذب مناسب دانش‌آموختگان دانشگاهی را ندارد. البته بهبود فضای کسب‌وکار، استفاده بهینه از بازار کار و نیازهای کشور، مدیریت همکاری‌های بین‌الملل و ... برای بهبود وضعیت اشتغال ضروری بوده ولی در عین حال آموزش عالی کشور در کنار سایر متولیان این عرصه می‌تواند فعالیت‌های مفیدی را برای توانمندسازی مهارتی دانشجویان و بهبود وضعیت اشتغال انجام دهد.

بر همین اساس ساماندهی و توسعه دوره‌های مهارت‌افزایی، کارآموزی دانشجویان، پیمایش مستمر اشتغال فارغ‌التحصیلان دانشگاهی و ایجاد مراکز هدایت شغلی و کارایی‌های تخصصی در دانشگاه‌ها می‌تواند گام مؤثری در جهت کاهش شکاف بین حوزه صنعت و دانشگاه و ایجاد زمینه جهت حضور هرچه بیشتر دانش‌آموختگان آموزش عالی در محیط‌های صنعتی، تجاری و بازار کار باشد.

در همین راستا از سال ۱۳۹۶ ساماندهی و توسعه دوره‌های مهارت‌افزایی در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی به‌عنوان متولیان اصلی در تدوین، ساماندهی و توسعه دوره‌های مهارت‌افزایی نموده و به‌طور مستمر وضعیت برگزاری دوره‌ها و برنامه‌های اجرا شده در دانشگاه‌ها را مورد بررسی و ارزیابی قرار گرفته است. بر همین اساس تاکنون سه مجلد با عنوان «مهارت‌افزایی در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور» در سال‌های ۱۳۹۶، ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸ چاپ شده است. هدف از تهیه این مجموعه بررسی وضعیت دوره‌های مهارت‌افزایی در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور، انتقال تجارب دانشگاه‌های مختلف و همچنین ارائه قسمتی از برنامه‌ها و اقدامات جاری و آتی معاونت پژوهش و فناوری وزارت متبوع است. گزارش حاضر نیز باهدف مذکور و در راستای پایش وضعیت دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی در برگزاری دوره‌های مهارت‌افزایی، تجربیات موجود آن‌ها، چشم‌انداز پیش‌رو و بر اساس اطلاعات دریافت شده از مراکز آموزش عالی در بازه زمانی یک‌ساله از تاریخ مهرماه ۱۳۹۸ تا شهریورماه ۱۳۹۹ تهیه شده است.

مسئله اصلی با استمرار در روند اجرای این طرح، می‌توان شاهد دستاوردهای مفیدی در دانشگاه‌های کشور بوده و به تدریج تعادل مناسبی بین عرضه و تقاضا و بهبود توانمندی‌های شغلی در تمامی رشته‌ها در سطح کشور برقرار نمود. علاوه بر این دستاوردها، ارتباط منسجم دانشگاه‌ها با نیازهای بازار کار می‌تواند به انتقال تجارب آن‌ها منجر شده و نتایج مفیدی در بر خواهد داشت. همچنین این امر موجب کاهش زمان و هزینه بخش صنعت در جهت سرمایه‌گذاری مجدد برای آموزش‌های شغلی نیروی کار می‌گردد.

مجموعه حاضر تحلیل اطلاعات دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی دولتی و غیردولتی است که از تعداد ۶۶ گزارش ارسالی تهیه گردیده است. از تمامی دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور که در تهیه و تنظیم این گزارش همکاری داشته‌اند تشکر و قدردانی می‌گردد. امید است با همکاری مستمر کلیه دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی شاهد اثربخشی هر چه بیشتر نتایج این طرح باشیم.

۲- ضرورت

باگذشت زمان و با توجه به تغییر در شرایط و نیازهای جامعه، مأموریت‌های دانشگاه‌ها نیز تغییر کرده و براین اساس لازم است هماهنگی و انطباق بین توانمندی‌ها، مهارت‌های فردی و تخصصی دانش‌آموختگان دانشگاه‌ها و متناسب با نیازهای بازار کار در کشور بیش از پیش مورد توجه واقع شود.

طرح‌ها و برنامه‌های حوزه آموزش عالی کشور به صورت عمده برآمده از اسناد بالادستی همچون سیاست‌های کلان علم و فناوری، مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی، مصوبات دولت و برنامه‌های توسعه، سند‌های چشم‌انداز و اقتصاد مقاومتی است و با توجه به اهمیتی که بر ضرورت توجه به توانمندسازی دانش‌آموختگان دانشگاهی براساس مهارت‌های شغلی و تخصصی هر چه بیشتر احساس می‌شود، ساماندهی دوره‌های مهارت‌آموزی دانشجویان در اسناد بالادستی کشور مورد تأکید قرار گرفته است. از جمله می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- سیاست‌های کلی اشتغال ابلاغ‌شده از سوی مقام معظم رهبری آموزش نیروی انسانی متخصص، ماهر و کارآمد متناسب با نیازهای بازار کار (فعلی و آینده) و توأم کردن آموزش و مهارت و جلب همکاری بنگاه‌های اقتصادی جهت استفاده از ظرفیت آن‌ها

- سند چشم‌انداز ۱۴۰۴، بند ۷۶ برنامه ششم توسعه (افزایش سهم آموزش‌های

مهارتی در نظام آموزشی کشور).

-برنامه اشتغال فراگیر مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی (اقدام به‌منظور متناسب‌سازی تحصیل و اشتغال، توسعه دوره‌های کارآموزی و کارورزی در دوره‌های آموزش عالی، نظارت بر دوره‌های آموزشی کاربردی برگزارشده در محیط‌های دانشگاهی با رویکرد افزایش اشتغال پذیری، رتبه‌بندی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی بر مبنای میزان اشتغال پذیری فارغ‌التحصیلان و ...)

-تصویب قانون نظام جامع آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی مصوب آذرماه ۱۳۹۶

۳- اهداف

توجه خاصی که در دهه اخیر در جهان به آموزش مهارت‌های عمومی و تخصصی خارج از برنامه درسی در دانشگاه‌ها معطوف شده است، حاکی از این حقیقت است که این آموزش‌ها می‌تواند ابزار مهمی در ارتقاء توانمندی دانش‌آموختگان و نوآوری باشد. با توجه به اینکه رشد سریع فناوری، تغییرات و تأثیرات عمیقی در مسائل اجتماعی و اقتصادی به دنبال داشته است، اتخاذ روش‌هایی که هماهنگ‌کننده برنامه‌های دانشگاه‌ها با توسعه فناوری و تحول و متضمن تأمین نیروی انسانی ماهر و متخصص موردنیاز بازار و جامعه باشد، اجتناب‌ناپذیر است.

در سال‌های اخیر و به دنبال تغییرات محیطی و به‌ویژه دگرگونی در نظام‌های اقتصادی و توسعه علم و فناوری، آموزش عالی با افزایش تقاضای اجتماعی برای حضور دانش‌آموختگان با توانمندی‌های شغلی بالاتر در بازار کار مواجه شده است. توانمندسازی دانش‌آموختگان از طریق یادگیری مهارت‌های کاربردی در دانشگاه‌ها، ساماندهی دوره‌های کارآموزی، انتخاب دروس اختیاری تقاضامحور، افزایش آموزش‌های آزاد دانشجویان در قالب فوق‌برنامه و یادگیری‌های غیررسمی، گام مؤثری در جهت رشد تفکر انتقادی، مهارت‌های عمومی و تخصصی، حل مسئله و در نتیجه افزایش اشتغال و قدرت تحلیل آنان بوده است. همچنین این فعالیت‌ها گام مؤثری در جهت ارتقای صلاحیت‌های دانشجویان پس از فراغت از تحصیل و هنگام ورود به جرگه متقاضیان کار خواهد بود. براین اساس برخی از اهداف برگزاری و ساماندهی دوره‌های مهارت‌افزایی در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی به شرح زیر است:

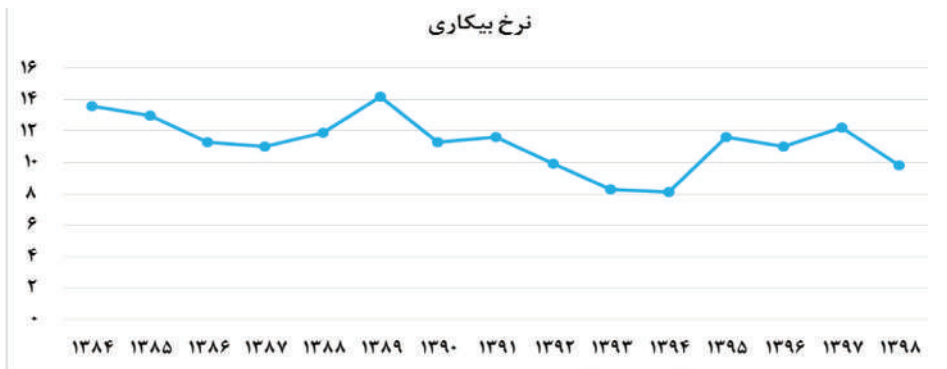
- ارتقای مهارت‌های دانش‌آموختگان بر اساس آموزش مهارت‌های عمومی و تخصصی جهت تربیت نیروی متخصص، مؤثر و کارآمد؛
- ساماندهی و توسعه مهارت‌های دانش‌آموختگان دانشگاهی با توجه به نیازهای موجود و همچنین تغییر نیازهای مخاطبان و بازار کار در منطقه و عرصه بین‌الملل؛
- شناخت و همکاری با صنایع و بازار کار موجود در استان‌ها جهت استفاده از توانمندی‌های حرفه‌ای بخش صنعت و بر اساس برگزاری دوره‌های مشترک با واحدهای صنعتی، دوره‌های کارآموزی و ...؛
- شناخت، نوسازی و تقویت آزمایشگاه‌ها و فناوری‌های موجود در دانشگاه‌ها بر اساس بازدید و استفاده از آزمایشگاه‌ها، کارگاه‌ها، بازدیدها و عملیات میدانی دستگاه‌های اجرایی، تحقیقاتی، مراکز رشد و پارک‌های علم و فناوری و سایر صنایع؛
- ارائه مشاوره‌های شغلی، آموزشی کسب‌وکار به منظور بهبود شناخت دانشجویان از حرف و مشاغل؛
- سازمان‌دهی برگزاری دوره‌های آموزش مهارتی در دانشگاه‌ها و هم‌افزایی ظرفیت‌های موجود و برنامه‌ریزی برای نیازهای آینده و روند رو به رشد صنایع و بازار کار و تسهیل اشتغال بر اساس دوره‌های متناسب با نیازهای واقعی؛
- تقویت فرهنگ کار و کارآفرینی و تولید ثروت و اشتغال مولد از طریق تعاملات مناسب دانشگاه و صنعت؛
- کاهش هزینه‌های به‌کارگیری نیروی کار برای بنگاه‌های اقتصادی کشور از طریق آموزش‌های مهارتی مراکز دانشگاهی و آموزش عالی؛
- آشنایی و شناخت بخش صنعت از دانشگاه‌ها و تبادل نظر پیرامون ساماندهی آموزش‌های مهارتی متناسب و مطلوب نیروی انسانی و افزایش مهارت‌ها برای ایجاد اشتغال روزافزون دانش‌آموختگان دانشگاهی
- ساماندهی و توسعه مهارت‌های دانش‌آموختگان بر اساس تغییرات در عرصه جهانی و بین‌الملل و مدیریت‌های کسب‌وکار جدید متناسب با بحران جهانی کووید ۱۹؛

۴- وضعیت اشتغال دانش‌آموختگان در ایران

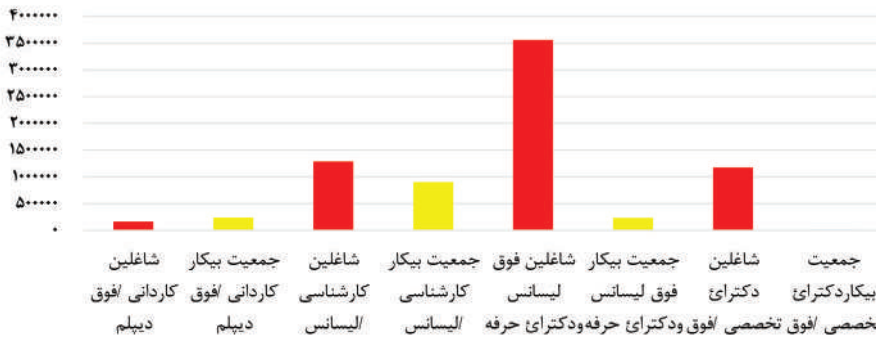
طی سال‌های اخیر، موضوع اشتغال در کشور یک موضوع محوری و حائز اهمیت بوده و برنامه‌های مختلفی برای بهبود آن به اجرا گذاشته شده است. یکی از اصلی‌ترین این برنامه‌ها، توسعه دوره‌های مهارت‌افزایی در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور و تلاش در جهت مشارکت صنایع و دستگاه‌های اجرایی در برگزاری این دوره‌ها است، مسلماً اطلاعات دقیق از وضع موجود می‌تواند ابزار مناسبی برای تصمیم‌گیری‌ها در این حوزه باشد. از آنجا که یکی از سیاست‌های مهم آموزش عالی بر طبق اسناد بالادستی کمک به افزایش توانمندی‌های شغلی دانش‌آموختگان است، برنامه‌ریزی مناسب در این حوزه بر اساس رصد اشتغال دانش‌آموختگان حائز اهمیت است. بر همین اساس وضعیت کلی اشتغال در کشور و دانش‌آموختگان با توجه به اطلاعات مرکز آمار ایران و پایش‌های موجود بررسی می‌گردد.

۱۵

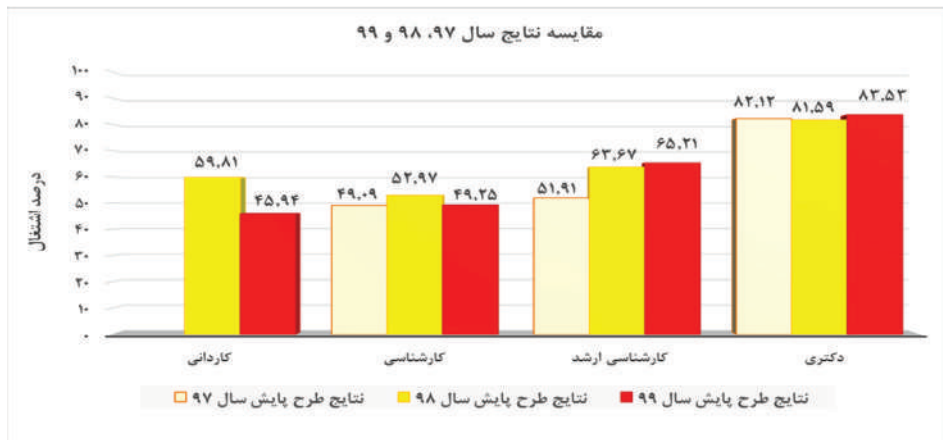

شکل ۱: نرخ بیکاری جمعیت ۱۵ تا ۲۴ ساله کشور بر اساس اطلاعات مرکز آمار ایران از سال ۱۳۸۴ الی ۱۳۹۸

در شکل ۱، نرخ بیکاری که عبارت است از درصد نسبت جمعیت بیکار به جمعیت فعال (شاغل و بیکار)، در دهه‌های ۸۰ و ۹۰ ارائه شده است. همان‌طور که در شکل ۱، مشاهده می‌شود نرخ بیکاری وضعیت متفاوتی در سال‌های مختلف داشته است. در سال ۱۳۸۶ و ۱۳۸۷ نرخ بیکاری در کشور کاهش چشمگیری می‌یابد ولی مجدداً در سال ۱۳۸۹ افزایش می‌یابد و پس از آن با شیب نزولی مجدداً در سال ۱۳۹۵ و ۱۳۹۷ افزایش و در سال ۱۳۹۸ کاهش یافته است. همچنین مشاهده می‌شود که بیشترین نرخ بیکاری مربوط به سال ۱۳۸۹ و کمترین میزان نیز مربوط به سال ۱۳۹۴ بوده است. این امر نشان از عدم استمرار برنامه‌ها و سیاست‌های مناسب در طی سال‌های مختلف دارد و بر همین اساس ضروری است استمرار برنامه‌های مدون و اصولی با نگاه به روند افزایشی حجم نیروی انسانی دانش‌آموخته در معرض ورود به بازار کار مدنظر قرار گیرد.

شکل ۲: نرخ بیکاری و اشتغال جمعیت ۱۵ تا ۲۴ ساله کشور به تفکیک مقطع تحصیلی بر اساس اطلاعات مرکز آمار ایران سال ۱۳۹۷

شکل ۳: مقایسه میانگین وزنی درصد اشتغال به تفکیک مقطع تحصیلی در کل کشور بر اساس نتایج طرح پایش وزارت علوم در سال‌های ۱۳۹۷ تا ۱۳۹۹

۵- مهارت‌افزایی در دانشگاه‌های دنیا

سرعت تغییر در مشاغل همگام با روند جهانی شدن و پیدایش فناوری‌های جدید، بسیار زیاد شده است. این تغییرات در محیط‌های کسب‌وکار نیز تأثیرگذار بوده‌اند. با توجه به رشد و پیشرفت سال‌های اخیر ماهیت شغل‌ها نیز با سرعت زیادی در حال تغییر است. سرعت این تغییرات با توجه به پاندمی ویروس کووید ۱۹ در سال گذشته افزایش بیشتری یافته و این افزایش موجب تغییراتی در مدیریت کسب‌وکار، مهارت‌های موردنیاز برای مشاغل و در نتیجه تغییر در بازار گردیده است. بر این اساس سازمان‌های مختلف جهانی تغییراتی را در برنامه‌ها و سیاست‌های خود در رابطه با مهارت‌آموزی متناسب با بازار کار ایجاد کردند. از جمله می‌توان به سازمان «آموزشی، علمی و فرهنگی ملل متحد» (یونسکو) اشاره کرد که به دلیل پیامدهای مخرب شیوع کرونا بر اقتصاد جهانی و افزایش آمار بیکاری، «آکادمی جهانی مهارت‌های شغلی» را با هدف مهارت‌آموزی و ارتقای توان‌های کاربردی راه‌اندازی کرده است. همچنین اعضای ائتلاف جهانی برای آموزش در یونسکو که در ماه مارس به منظور کمک به کشورها در ارائه راهکارهای آموزشی ایجاد شد، عزم خود را برای ارتقای مهارت‌های آموزشی جوانان به‌ویژه از طریق فراهم کردن دسترسی رایگان و برخط آنان به برنامه‌های توسعه مهارتی جزم کرده و هر یک از اعضا داشته‌های علم و فناوری خود را در آکادمی جهانی مهارت‌های شغلی به اشتراک خواهند گذارد. در میان این اعضا نام‌هایی چون «شرکت

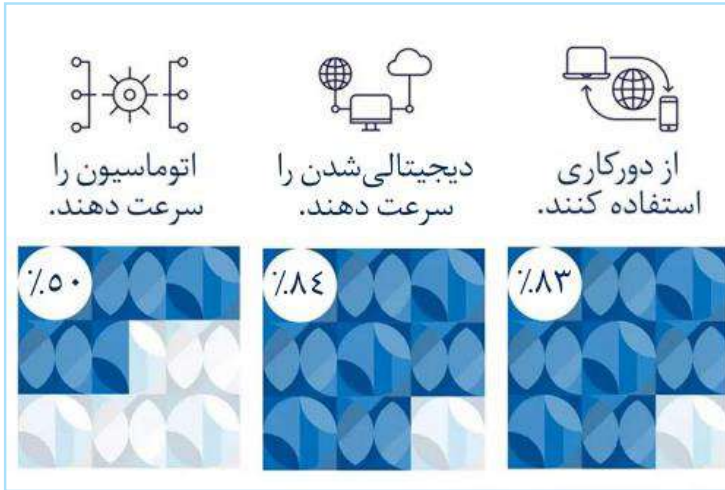
فناوری آموزشی کورسرا»، «شرکت مهندسی فستو»، «هوآوی»، «شرکت فناوری ای.بی.ام»، «مایکروسافت»، «ای پی ایکس» و نیز «سازمان بین‌المللی کار»، «سازمان همکاری و توسعه اقتصادی» و «سازمان جهانی مهارت» به چشم می‌خورد.

با توجه به تغییرات جهانی و هم‌زمان با شیوع و همه‌گیری ویروس کرونا «مجمع جهانی اقتصاد» اقدام به بررسی مهارت‌های موردنیاز و چگونگی مدیریت کسب‌وکارها و مشاغل با توجه به تغییرات جهانی و پاندمی ویروس کرونا تا سال ۲۰۲۵ کرده که در ادامه به صورت مختصر به آن اشاره می‌گردد

ردیف	ده مهارت موردنیاز تا سال ۲۰۲۵
۱	تفکر تحلیلی و نوآوری
۲	یادگیری فعالانه و استراتژی‌های یادگیری
۳	حل مسائل پیچیده
۴	تفکر و تحلیل انتقادی
۵	خلاقیت، اصالت و ابتکار
۶	رهبری و تأثیر اجتماعی
۷	استفاده، پایش و کنترل فناوری
۸	طراحی و برنامه‌نویسی فناوری
۹	تاب‌آوری، تحمل استرس و انعطاف‌پذیری
۱۰	استدلال، حل مسئله و ایده پردازی

تغییر شکل مدیریت‌های کسب‌وکار با شیوع ویروس کووید به سمت فعالیت‌های زیر:

چشم‌انداز مشاغلی که با شیوع کووید ۱۹ تا سال ۲۰۲۵ افزایش تقاضا دارند:

مشاغلی که افزایش تقاضا دارند	ردیف
تحلیل‌گران داده و دانشمندان	۱
کارشناسان هوش مصنوعی و یادگیری مصنوعی	۲
متخصصان داده‌های بزرگ	۳
متخصصان اتوماسیون فرایند	۴
متخصصان توسعه کسب‌وکار	۵
متخصصان استراتژی و بازاریابی دیجیتالی	۶
متخصصان تحول دیجیتالی	۷
تحلیلگران امنیت اطلاعات	۸
توسعه‌دهندگان نرم‌افزار و برنامه	۹
متخصصان اینترنت اشیا	۱۰

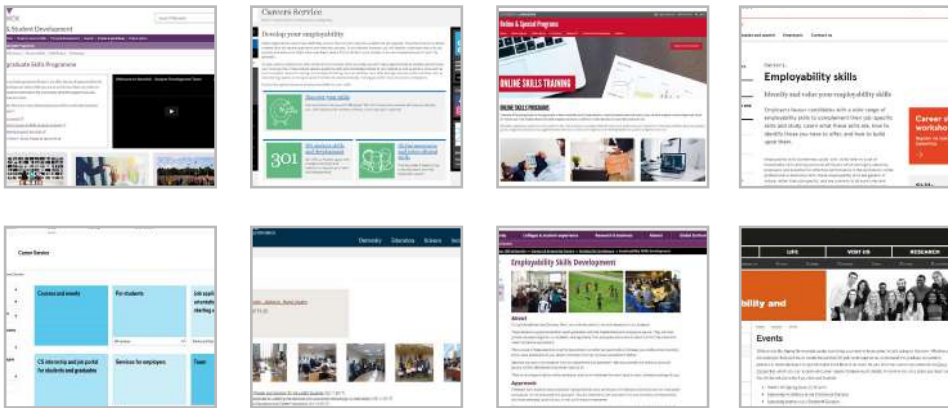
چشم‌انداز مشاغلی که با شیوع کووید ۱۹ تا سال ۲۰۲۵ کاهش تقاضا دارند:

مشاغلی که کاهش تقاضا دارند	ردیف
متصدیان ورود اطلاعات	۱
متصدیان حسابداری و دفتری و حقوق و دستمزد	۲
منشی‌های اداری و اجرایی	۳
حسابدار و حسابرس	۴
کارگران کارخانه و کارگران مونتاژ	۵
مدیران اداری و خدمات کسب‌وکار	۶
مدیران عمومی و عملیات	۷
مکانیک و تعمیرکاران ماشین‌آلات	۸
متصدیان انبار و نگهداری کالا و مواد	۹
کارمندان خدمات و اطلاعات مشتریان	۱۰

تجربه برخی از دانشگاه‌های بین‌المللی در حوزه مهارت‌افزایی

با توجه به آنکه تغییر در عرصه جهانی تأثیر بسیار زیادی بر تغییر مشاغل و مهارت‌های موردنیاز در حوزه داخلی دارد در ادامه به ذکر تجربه برخی از دانشگاه‌های جهانی در حوزه مهارت‌افزایی اشاره خواهد شد که می‌تواند در سیاست‌گذاری این حوزه در سطح ملی و همچنین توسعه برنامه‌های مرتبط توسط دانشگاه‌ها مؤثر واقع شود.

۵-۱- دانشگاه لایپزیگ Leipzig

<https://www.uni-leipzig.de/en/studying/guidance-and-services/career-service/>

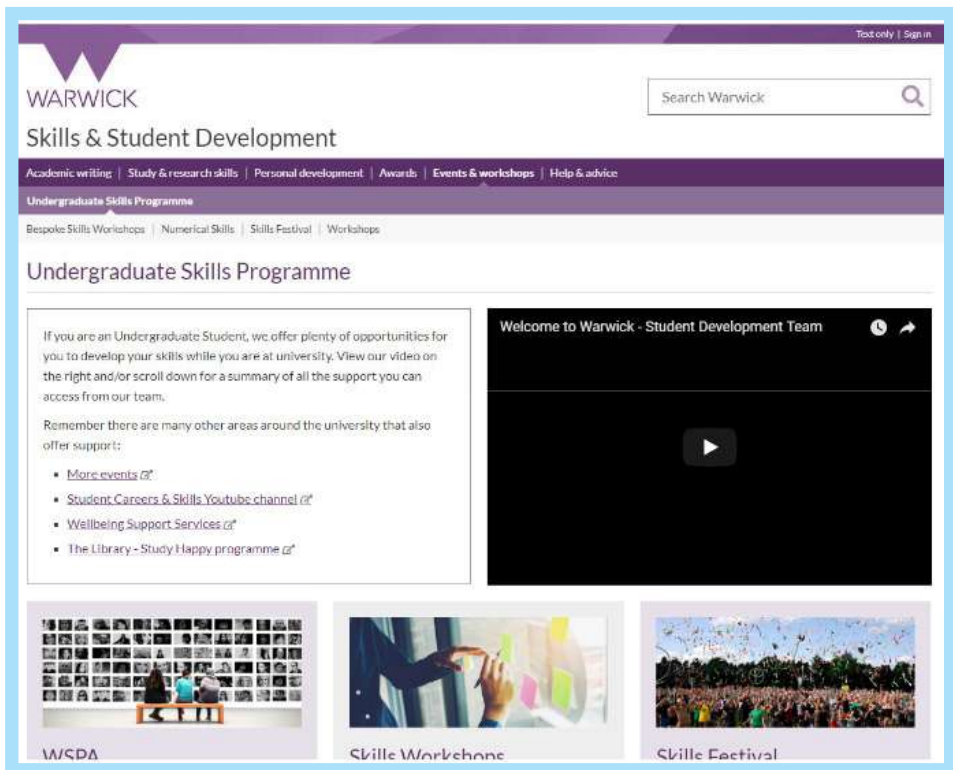

در قسمت رویدادهای خدمات شغلی وبسایت این دانشگاه، کارگاه‌های متفاوتی برای ثبت نام تعریف شده است. در قسمت ابتدایی این بخش چنین آمده است که، «کدام حرفه مناسب من و مدرک من است؟ یک درخواست شغلی خوب به چه صورت است؟ من چگونه می‌توانم به صورت بهینه خودم را برای مصاحبه‌های شغلی آماده کنم؟ اینها و بسیاری پرسش‌های دیگر موضوعات رویدادها و برنامه‌های ما را تشکیل می‌دهند». عناوین برخی از کارگاه‌ها که بیشتر مختص به فارغ‌التحصیلان و دانشجویان علوم انسانی است، به شرح زیر است:

بازاریابی برای علوم انسانی و اجتماعی، گرایش شغلی و ورود به شغل
برای فارغ‌التحصیلان علوم انسانی و اجتماعی و مدیریت گروه به واسطه
روش تفکر طراحی.

۲-۵- دانشگاه وارویک warwick

← → ↻ 🏠

The screenshot shows the Warwick Skills & Student Development website. At the top, there is a navigation bar with the Warwick logo and a search bar. Below the navigation bar, there are several menu items: Academic writing, Study & research skills, Personal development, Awards, Events & workshops, and Help & advice. The main heading is "Undergraduate Skills Programme". Below this, there is a text block that reads: "If you are an Undergraduate Student, we offer plenty of opportunities for you to develop your skills while you are at university. View our video on the right and/or scroll down for a summary of all the support you can access from our team. Remember there are many other areas around the university that also offer support:". This is followed by a list of links: "More events", "Student Careers & Skills Youtube channel", "Wellbeing Support Services", and "The Library - Study Happy programme". To the right of the text block is a video player with the title "Welcome to Warwick - Student Development Team". Below the text and video, there are three image thumbnails: "WSDA", "Skills Workshops", and "Skills Festival".

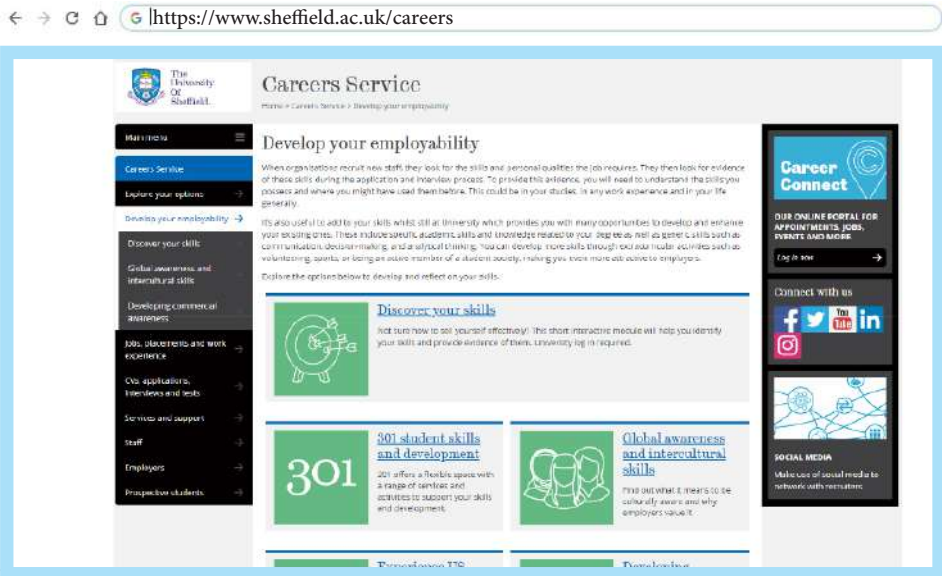
برای دانشجویان قرار داده شده است. در این بخش دانشگاه ۹ امکان را برای مهارت‌آموزی دانشجویان مشخص کرده است. آموزش مهارت‌های موردنیاز کارفرمایان، کارگاه‌های مهارت‌آموزی، فستیوال‌های مهارت‌مشاوره پیرامون مهارت‌های آکادمیک، آموزش‌های ریاضی، آموزش نگارش آکادمیک، مهارت‌های دیجیتال و مهارت‌های مختص دختران از جمله این بخش‌هاست. بخش کارگاه‌های مهارت‌آموزی خود شامل ۵ دسته کارگاه است.

- ۱- تمرکز بر تندرستی شامل (کارگاه‌های افزایش اعتمادبه‌نفس، شناخت نوع شخصیت، سازمان‌دهی وقت و ...)
- ۲- موفقیت در مطالعات شامل (کارگاه‌های تفکر انتقادی، تجدید نظر در امتحانات، برنامه‌ریزی و مدیریت پروژه و ...)
- ۳- گسترش خلاقیت و نوآوری شامل (کارگاه‌های پژوهشگر شدن، مدیریت هویت دیجیتال و ...)
- ۴- خوب کار کردن با سایرین شامل (کارگاه‌های مقدمات هوش عاطفی، آموزش میان فرهنگی، رهبری پروژه گروهی، کار در گروه و ...)
- ۵- بهبود ارتباطات شامل (کارگاه‌های شنیدن فعال، شبکه‌یابی برای موفقیت‌های شغلی، آماده‌سازی معارفه‌های مؤثر و ...)

دانشگاه وارویک فستیوال‌های مهارتی را در ماه‌های خاصی برگزار می‌کند. در این فستیوال‌های ۸ ساعته کارگاه‌هایی برگزار می‌شود مانند کارگاه تخیل آینده خود، اعتماد به نفس، نوآوری و پژوهشگر شدن، تجدید نظر در امتحانات، برنامه‌ریزی و مدیریت پروژه‌ها و برنامه‌ریزی عملی.

۵-۳- دانشگاه شفیلد Sheffield

در بخش خدمات شغلی وب‌سایت این دانشگاه ذکر شده که « هنگامی که کارفرمایان به دنبال استخدام افراد هستند آن‌ها به دنبال مهارت‌ها و کیفیاتی می‌گردند که شغل مورد نظرشان به آن نیاز دارد» و به همین منظور این دانشگاه بخشی را تحت عنوان خدمات شغلی و مهارت‌افزایی ایجاد کرده است تا آینده شغلی دانشجویانش را تضمین کند. این بخش از وب‌سایت شامل پنج زیرمجموعه است:

یافتن مهارت‌ها، مهارت دانشجویی و پیشرفت، آگاهی جهانی و مهارت‌های میان فرهنگی، کارگاه‌ها و رویدادهای مهارت‌افزایی و توسعه آگاهی تجاری.

۵-۴- دانشگاه دورهام

<https://www.dur.ac.uk/careers/employers/employabilityskills/skillstraining>

University Search for... Search

Study Colleges & student experience Research & business Alumni Global Durham

Careers & Enterprise Centre

You are in: **Home** / **University** / **Careers & Enterprise Centre** / **Services for Employers** / **Employability Skills Development**

Employability Skills Development

Careers & Enterprise Centre
Supporting Students
& Supporting Organisations
Services for Employers
Employability Skills Development
Services for Staff
About us

About

During DiscoverEx and EmployEx, this module includes two on-site sessions for our students. These sessions support students to reach graduation with the transferrable skills employers require. They can also provide valuable insight for our students, hearing directly from employers about how to stand out from the crowd and meet competitive applications.

The purpose of these sessions is not to demonstrate but rather an opportunity to increase your profile at the University, and to raise awareness of your sector with those who may not have considered it before.

Sessions are open to all MAHERS, through consultation with your tutor. We can tailor your session to particular groups, but the experience must remain open to all.

There is no charge to deliver these workshops, and we will advertise the event, book a room, and take bookings for you.

Approach

Feedback from students has consistently highlighted that work experience with interactive elements is the most useful and popular. So we encourage this approach. You are welcome to use examples from your company, and experiences, and to be interactive with the rest of the world's highly motivated.

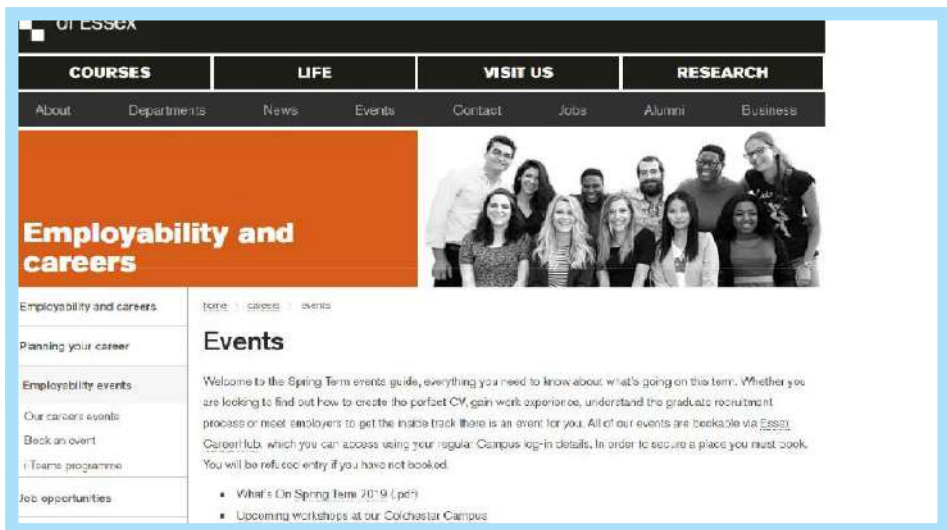
There is no cost attached to these sessions, so you are welcome to book sessions you may already have in place as part of your outreach programme. However, we ask that you use only the minutes at the start or end of your workshop to promote your company, and that you try to allow time for Q&A at the end.

در قسمت توسعه مهارت‌های اشتغال در این دانشگاه بیان شده که « ما از کارفرمایان دعوت می‌کنیم تا دوره‌های مهارت‌افزایی برای دانشجویانمان برگزار کنند. این دوره‌ها به دانشجویان کمک می‌کند تا مهارت‌های تبدیل شونده‌ای را که کارفرمایان به آن نیاز دارند، کسب کنند.» برخی از دوره‌های تعریف شده در این وب‌سایت به شرح زیر است:

ایجاد اعتماد به نفس، ارتباطات، انعطاف‌پذیری، مهارت‌های دیجیتال و آگاهی تجاری. کارگاه‌هایی نیز با موضوعات کار تیمی، مدیریت و رهبری، کارآفرینی و غیره تعریف شده است.

Essex-5-5 دانشگاه اسکس

← → ↻ 🏠 <https://www.essex.ac.uk/undergraduate/employability-and-careers>

The screenshot shows the Essex University website. The main navigation bar includes 'COURSES', 'LIFE', 'VISIT US', and 'RESEARCH'. Below this is a secondary navigation bar with links for 'About', 'Departments', 'News', 'Events', 'Contact', 'Jobs', 'Alumni', and 'Business'. The main content area features a large orange banner with the text 'Employability and careers' and a group photo of students. Below the banner, there is a sidebar with a table of contents for 'Employability and careers' and a main content area titled 'Events' with a welcome message and a list of upcoming events.

Employability and careers	Events
Planning your career	<p>Welcome to the Spring Term events guide, everything you need to know about what's going on this term. Whether you are looking to find out how to create the perfect CV, gain work experience, understand the graduate recruitment process or meet employers to get the inside track there is an event for you. All of our events are bookable via Essex Career Hub, which you can access using your regular Campus log-in details. In order to secure a place you must book. You will be refunded entry if you have not booked.</p> <ul style="list-style-type: none"> • What's On Spring Term 2019 (.pdf) • Upcoming workshops at our Colchester Campus
Employability events	
Our careers events	
Back an event	
i Teams programme	
Job opportunities	

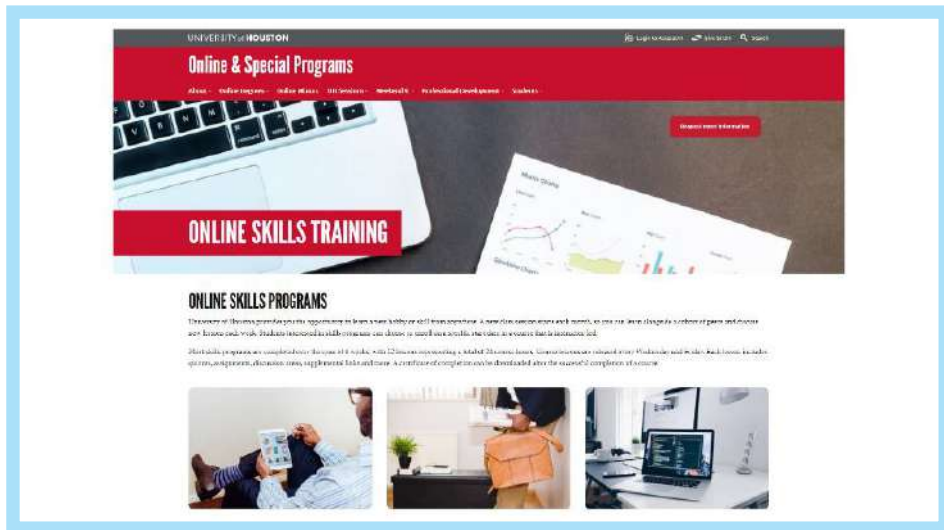
۲۹

این دانشگاه نیز یک قسمت مجزا به نام اشتغال و مشاغل دارد که در آن کارگاه‌های مختلفی را به دانشجویان ارائه می‌کند. کارگاه‌هایی که به نسبت دانشگاه‌های دیگر بریتانیا تخصصی‌تر و تفکیک‌شده‌تر هستند، کارگاه‌هایی نظیر موفقیت در مصاحبه، آموزش راه‌اندازی استارت آپ و ...

5-1- دانشگاه هیوستون Houston

<https://www.uh.edu/online/>

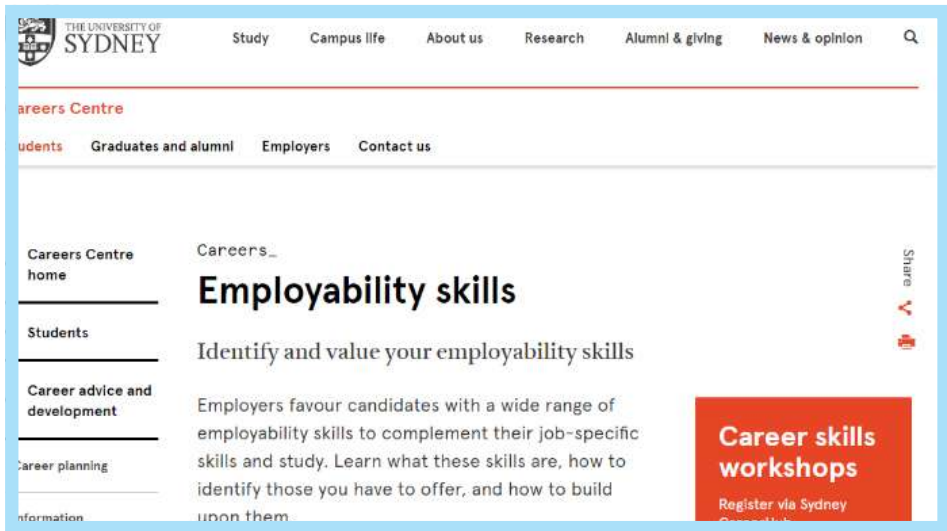
در قسمت توسعه حرفه‌ای وب‌سایت این دانشگاه بخشی تحت عنوان آموزش حرفه‌ای قرار داده شده است که مبتنی بر آموزش مهارت‌ها به روش آنلاین است. دوره‌های متنوعی نظیر حسابداری، تجارت، برنامه‌های کامپیوتری، زبان و هنر، طراحی، حقوق، توسعه مهارت‌های فردی، نگارش و غیره درج شده است. به‌عنوان مثال دوره‌های توسعه مهارت‌های فردی شامل این برنامه‌ها می‌شود:

- ۱- هنر ۲- کودکان، والدین و خانواده ۳- عکاسی دیجیتال ۴- سلامتی و تندرستی ۵- جستجوی شغل، ۶- زبان‌ها ۷- غنی‌سازی فردی ۸- مالیه فردی و سرمایه‌گذاری ۹- آغاز تجارت شخصی ۱۰- آمادگی آزمون

در این میان برنامه‌ها و کارگاه‌های موجود در قسمت جستجوی شغل بدین شرح است: برنامه ۲۴ ساعته ۱۲ گام برای جستجوی موفق شغلی، کارگاه ۲۴ ساعته رزومه نویسی، برنامه‌ها و کارگاه‌های موجود بخش آغاز تجارت شخصی، کارگاه ۲۴ ساعته تجارت کوچ شخصی خود را آغاز کنید، کارگاه ۷۲ ساعته روحیه کارآفرینی و برنامه ۲۳ ساعته کارآفرینی در حوزه سلامت.

۵-۷- دانشگاه سیدنی Sydney

← → ↻ 🏠 <https://www.sydney.edu.au/careers/students/career-advice-and-development/employability-skills.html>

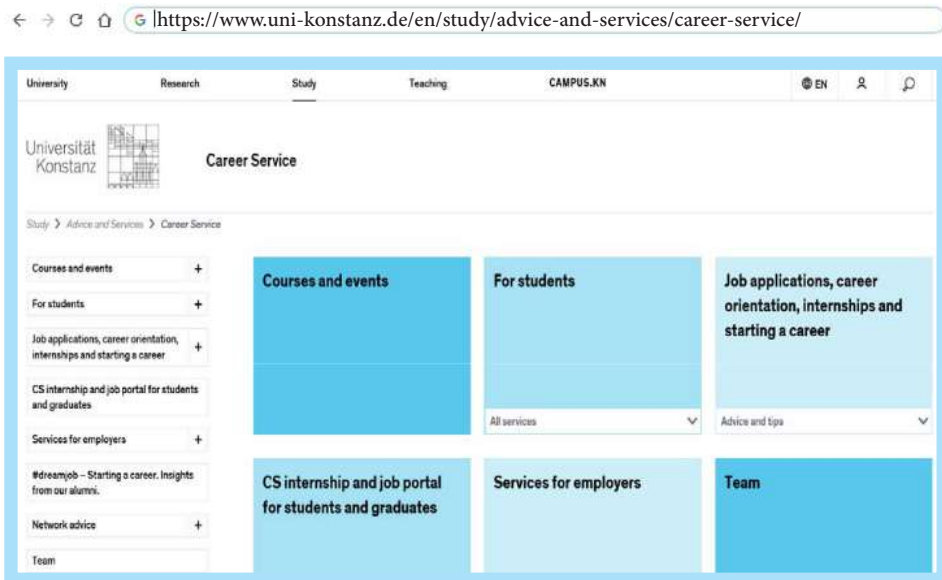
The screenshot shows the University of Sydney Careers Centre website. The main heading is "Employability skills" with the sub-heading "Identify and value your employability skills". The text below reads: "Employers favour candidates with a wide range of employability skills to complement their job-specific skills and study. Learn what these skills are, how to identify those you have to offer, and how to build upon them." There is a red button that says "Career skills workshops" and "Register via Sydney". The left sidebar contains a navigation menu with items like "Students", "Career advice and development", "Career planning", and "Information".

وبسایت دانشگاه سیدنی بخشی تحت عنوان مشاغل دارد. در این بخش مواردی چون برنامه‌ریزی شغلی، اطلاعات برای مصاحبه شغلی، مهارت‌های اشتغال، آغاز یک شغل جدید، حقوق و مسئولیت‌ها در محیط کار و فواصل میان تحصیل و کار در تعطیلات وجود دارد. در بخش مهارت‌های اشتغال مؤلفه‌هایی برشمرده شده است:

- ۱- مهارت‌های ارتباطی
- ۲- مهارت‌های کار تیمی
- ۳- مهارت‌های حل مسئله
- ۴- مهارت‌های سرمایه‌گذاری
- ۵- مهارت‌های برنامه‌ریزی و سازمان‌دهی
- ۶- مهارت‌های یادگیری

لازم به ذکر است که هرکدام از این مهارت‌ها خود شامل مهارت‌های بیشتری می‌شوند که دانشگاه سیدنی به دانشجویان توصیه می‌کند تا در طول تحصیل خود نسبت به یادگیری آن‌ها مبادرت ورزند.

۸-۵- دانشگاه کنستانس Konstanz

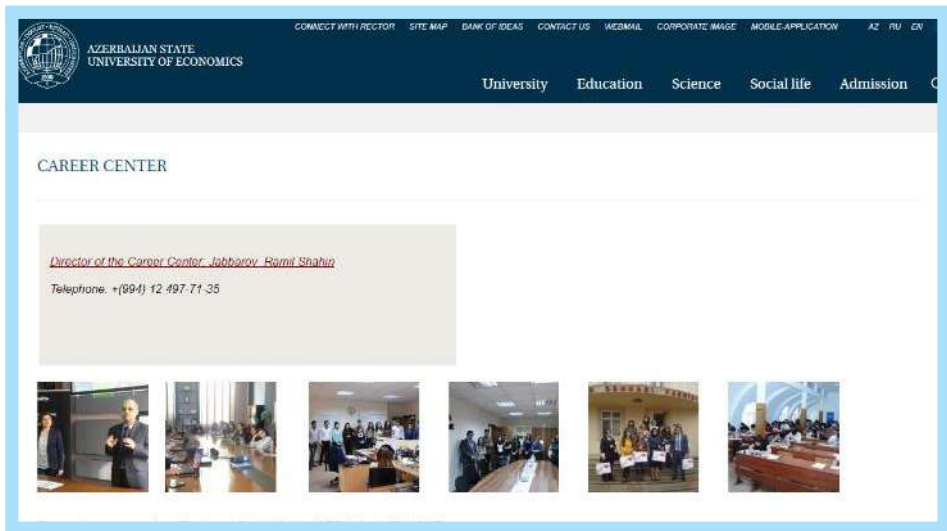

در قسمت خدمات شغلی وب‌سایت این دانشگاه بخش‌های متفاوتی تحت عنوان دوره‌ها و رویدادها برای دانشجویان، تقاضای شغلی، گرایش شغلی، کارآموزی و آغاز حرفه، کار پاره‌وقت برای دانشجویان و فارغ‌التحصیلان و خدمات برای کارفرمایان آمده است. در قسمت رویدادهای موجود چند رویداد ذکر گردیده است که بدین شرح است:

تمرین مصاحبه به صورت گروهی، روز شغلی برای زیست‌شناسان و مسابقه مدیریت تجاری زنان.

State University آذربایجان دولتی اقتصاد of Economics

← → ↻ 🏠 <https://unec.edu.az/en/karyera-merkezi/>

CONNECT WITH RECTOR | SITE MAP | BANK OF IDEAS | CONTACT US | WEBMAIL | CORPORATE IMAGE | MOBILE-APPLICATION | AZ | RU | EN

AZERBAIJAN STATE UNIVERSITY OF ECONOMICS

University | Education | Science | Social life | Admission

CAREER CENTER

Director of the Career Center: Jabbarov Raimi Shahin
Telephone: +(994) 12 497 71 35

۳۳

در توضیحات مرکز شغل دانشگاه دولتی اقتصاد آذربایجان آمده است که هدف اصلی تأسیس این مرکز به انجام رساندن فعالیت‌های سازمانی، فنی، اطلاعاتی، مشاوره‌ای و آموزشی برای افزایش مهارت، دانش و نگرش جوانان به همراه حل مسئله بیکاری در میان آن‌هاست. وظایف این مرکز بدین شرح است:

- ۱- آماده‌سازی پایگاه داده‌ای از دانشجویان ۲- ایجاد مکانیسم‌های شناختی دانشجویان ۳- تأسیس و مدیریت پورتال اینترنتی مرکز شغلی جوانان ۴- برنامه‌ریزی و اجرای نمایشگاه‌های کاری برای جوانان ۵ - ایجاد گروه‌های تحلیلی ۶- توسعه پروژه‌های تجاری و سازمان‌دهی خدمات مشاوره‌ای

۶- برنامه‌ها و اقدامات جاری در راستای مهارت‌افزایی

طی سال‌های اخیر فعالیت‌های مختلفی توسط وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و دانشگاه‌ها با هدف ارتقای دانشجویان و دانش‌آموختگان دانشگاهی به‌عنوان نیروی ماهر و موردنیاز بازار کار کشور آغاز شده است. براین اساس اقدامات مختلفی را در جهت توسعه آموزش‌های مهارتی متناسب با بازار کار از طریق همکاری با دستگاه‌های اجرایی انجام داده است که مهم‌ترین این اقدامات به شرح زیر است.

۱-۶- ساماندهی و توسعه برگزاری دوره‌های مهارت‌افزایی در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور

- هماهنگی و برگزاری دوره‌های مهارت‌افزایی موردنیاز صنایع و سازمان‌های تخصصی

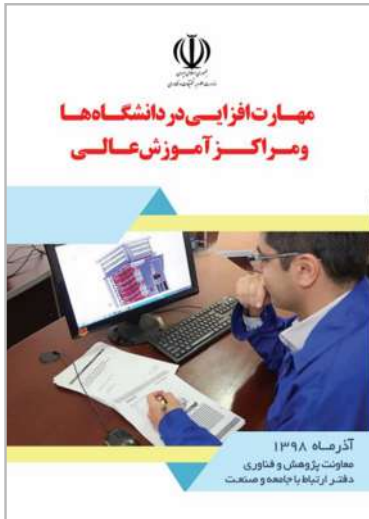
صنایع و سازمان‌های تخصصی به منظور ارتقای توان علمی و فنی خود و همچنین آشنایی با فناوری‌های جدید نیاز به دانش‌آموختگان با مهارت‌های خاص دارند. بدین منظور وزارت عتف با ساماندهی چنین دوره‌های مهارتی با مشارکت سازمان‌ها و دستگاه‌های اجرایی برای دانشجویان در دانشگاه‌ها علاوه بر اشتغال فارغ‌التحصیلان دانشگاهی به ارتقای فنی واحد عملیاتی کمک کرده‌اند که بر این اساس هزینه‌های آموزش نیروها در واحدهای صنعتی نیز کاهش می‌یابد. در راستای اجرای این برنامه سازمان‌ها و مراکز تخصصی مناسب برای مشارکت در این حوزه شناسایی شده و به دانشگاه‌ها اعلام گردید.

- جلب همکاری و حمایت وزارتخانه‌ها و دستگاه‌های اجرایی برای ارائه امتیازات و مشارکت در طرح مهارت‌افزایی دانشجویان

در این برنامه با شناسایی و دسته‌بندی انواع امتیازات و روش‌های تشویقی برای افزایش جذابیت مهارت‌افزایی در سطح دانشجویان، روش‌های همکاری با سازمان‌ها و ارگان‌های ذی‌ربط تدوین خواهد شد. بعنوان نمونه در قالب تفاهم‌نامه منعقد با ستاد کل نیروهای مسلح به منظور ایجاد مشوق‌های لازم برای دانشجویان برای فراگیری مهارت‌های موردنیاز امتیازات خدمتی مناسبی برای مضمولین دارای مهارت در نظر گرفته شده است. در این راستا ایجاد سامانه مکانیزه سرباز ماهر برای تسهیل امور راه‌اندازی می‌شود. نوع و میزان مشوق‌ها نیز پس از ارزیابی سالانه اعلام خواهد شد.

– ساماندهی و برگزاری دوره‌های مهارت‌افزایی در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور

در راستای شناسایی، ساماندهی و رشد و توسعه مؤثر برگزاری دوره‌های آموزشی مهارتی در

دانشگاه‌ها و همچنین هم‌افزایی ظرفیت‌های موجود بررسی وضعیت دوره‌های مهارتی در دانشگاه‌ها در سال‌های ۹۶، ۹۷ و ۹۸ اجرا گردید و گزارش حاضر بررسی وضعیت دوره‌های مهارت‌افزایی در سال ۱۳۹۹ است.

– همکاری مشترک با سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور

به‌منظور توسعه دوره‌های مهارتی در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی طراحی و تعریف دوره‌های مهارتی متناسب با سطح معلومات دانشجویان، توسعه مراکز جوار دانشگاه و جایگزینی دوره‌های مهارتی سازمان با دوره‌های کارآموزی دانشجویان، حضور دانشجویان در مراکز جوار صنعت جهت گذراندن دوره‌های کارآموزی، استفاده حداکثری از سرمایه‌گذاری‌های انجام‌شده دولت برای ارتقاء سطوح مهارت‌های عمومی دانشجویان، بهره‌گیری از اساتید و متخصصان صاحب‌تجربه دانشگاه‌ها، تفاهم‌نامه‌ای با سازمان فنی و حرفه‌ای منعقد گردید و بسترسازی لازم برای استفاده دانشجویان از کارگاه‌های مراکز ثابت و شعب شهری تحت پوشش سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای برای گذراندن کارورزی و کارآموزی و تدوین روش‌هایی جهت جایگزینی دوره‌های مهارتی سازمان به‌عنوان بخشی از دوره‌های کارآموزی دانشجویان صورت گرفت. آمار کارآموزان دارای تحصیلات دانشگاهی که در دوره‌های مهارت‌افزایی مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای در ۶ ماه اول سال ۹۹ شرکت کرده‌اند.

آموزش فنی و حرفه‌ای به دانشجویان و فارغ‌التحصیلان دانشگاهی در ۶ ماهه اول سال ۹۹

کل کارآموزان دارای تحصیلات عالی (دانشجو، فارغ‌التحصیل) ۶ ماهه ۹۹

کل کارآموزان دارای تحصیلات عالی (دانشجو، فارغ‌التحصیل) ۶ ماهه ۹۹						
نوع	فوق‌دیپلم	کارشناسی	کارشناسی ارشد	دکتری	دکتری تخصصی	مجموع
دولتی	۲۰۹۹۰	۶۳۲۱۴	۱۰۹۷۶	۴۳۹	۱۴۱۲۵	۱۰۹۷۴۴
غیردولتی	۱۴۱۰۶	۴۶۲۶۴	۶۰۶۲	۳۵۱	۱۴۹۶۴	۸۱۷۴۷
مجموع	۳۵۰۹۶	۱۰۹۴۷۸	۱۷۰۳۸	۷۹۰	۲۹۰۸۹	۱۹۱۴۹۱

تعداد نفر دوره که در مراکز جوار دانشگاهی به تفکیک سال برگزار شده است

تعداد نفر دوره که در مراکز جوار دانشگاهی به تفکیک سال برگزار شده است											
سال دوره	سال ۱۳۹۰	سال ۱۳۹۱	سال ۱۳۹۲	سال ۱۳۹۳	سال ۱۳۹۴	سال ۱۳۹۵	سال ۱۳۹۶	سال ۱۳۹۷	سال ۱۳۹۸	۶ ماهه ۱۳۹۹	جمع کل
تعداد	۱۵۴۶۸	۲۱۱۵۴	۲۳۳۱۷	۲۳۵۰۳	۲۹۲۵۱	۲۸۲۳۹	۴۳۵۵۷	۴۱۳۸۴	۱۶۱۲۰	۸۴۳۱	۲۸۰۵۶۸

تعداد نفر ساعت که در مراکز جوار دانشگاهی به تفکیک سال برگزار شده است

تعداد نفر ساعت که در مراکز جوار دانشگاهی به تفکیک سال برگزار شده است											
سال دوره	سال ۱۳۹۰	سال ۱۳۹۱	سال ۱۳۹۲	سال ۱۳۹۳	سال ۱۳۹۴	سال ۱۳۹۵	سال ۱۳۹۶	سال ۱۳۹۷	سال ۱۳۹۸	۶ ماهه ۱۳۹۹	جمع کل
تعداد	۲۰۵۴۱۱۷	۳۳۴۴۱۱۳	۲۵۰۷۹۵۷	۲۵۷۲۶۹۵	۴۰۵۹۹۹۵	۴۱۲۹۵۹۲	۸۱۰۷۳۷	۸۴۵۷۷۶۴	۲۰۷۵۷۳۷	۱۸۵۹۱۷۵۵	۱۸۱۲۴۴۰۰

نسبت فارغ‌التحصیلان دانشگاهی به کل کارآموزان در مراکز دولتی و غیردولتی سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور

نسبت فارغ‌التحصیلان دانشگاهی به کل کارآموزان در مراکز دولتی و غیردولتی سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور			
بخش	کل آموزش دیدگان	کارآموزان دانشگاهی	نسبت کارآموزان دانشگاهی به کل کارآموزان (درصد)
دولتی	۳۰۶۸۶۳	۱۰۹۷۴۴	۳۶
غیردولتی	۲۶۹۰۹۴	۸۱۷۴۷	۳۰
مجموع	۵۷۵۹۵۷	۱۹۱۴۹۱	۳۳

۶-۲- ایجاد ساختارهای هدایت شغلی و کاریابی تخصصی در دانشگاه‌ها

یکی از چالش‌های مهم در نظام آموزش عالی کشور عدم توازن در تأمین نیروی انسانی متخصص و نیازهای کشور و اشتغال مناسب دانش‌آموختگان دانشگاهی است. بر همین اساس و با توجه به رشد تعداد فارغ‌التحصیلان دانشگاهی، تخصصی‌تر شدن مشاغل و حرکت به سمت کسب‌وکارها بر پایه‌ی فناوری‌های پیشرفته و لزوم توسعه و بهره‌وری صنایع کشور، ایجاد مراکز هدایت شغلی و کاریابی تخصصی امری ضروری است. بدین منظور، برنامه‌ریزی‌های مناسبی جهت ایجاد مراکز هدایت شغلی و کاریابی تخصصی صورت پذیرفت. پس از بررسی و ارزیابی عملکرد دانشگاه‌ها، در حوزه‌های مرتبط با توانمندسازی و اشتغال‌پذیری دانشجویان و بر اساس پراکندگی جغرافیایی، در سال ۹۸ و ۹۹ تعداد ۴۰ دانشگاه جهت ایجاد مرکز هدایت شغلی و کاریابی تخصصی انتخاب و مورد حمایت مالی قرار گرفتند. این مراکز بستری مناسب در جهت رشد آگاهی‌های دانشجویان از ویژگی‌های شخصیتی و علاقه‌مندی‌های فردی، آشنایی با نیازها و الزامات بازار کار حال و آینده و تعیین عناوین دوره‌های مهارتی و کارآموزی هماهنگ با رشته‌های تحصیلی و همچنین متناسب با نیازمندی‌های بازار کار هستند. این امر افزایش اشتغال دانش‌آموختگان متخصص دانشگاهی و افزایش امکان ایجاد کسب‌وکارهای جدید را در بر خواهد داشت.

همچنین نشست‌های متعددی در جهت انتقال تجارب دانشگاه‌های مختلف با هدف ایجاد ساختار، وظایف و عملکرد مناسب این مراکز برگزار شد و اقدامات لازم جهت حمایت مالی از برنامه‌ها و طرح‌های دانشگاه‌ها در خصوص مهارت‌افزایی و ارتقای توان اشتغال‌پذیری دانشجویان صورت گرفته است. همچنین مستنداتی برای راهنمایی و مشاوره هر چه بیشتر مراکز در دانشگاه‌ها نیز تهیه گردید.

۶-۳- ساماندهی دوره‌های کارآموزی در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور

دوره‌های کارآموزی بخش مهمی از افزایش توانمندی تخصصی دانشجویان محسوب می‌شود. انجام مناسب این دوره‌ها مستلزم نظارت و برنامه‌ریزی دقیق دانشگاه‌ها از یک سو و مشارکت مناسب صنایع برای ارائه تسهیلات و فرصت‌های مناسب است. براین اساس مکاتبات و مذاکرات مختلفی با وزارتخانه‌ها و دستگاه‌های اجرایی صورت گرفته است. با توجه به ضرورت برنامه‌ریزی برای توسعه منابع انسانی موردنیاز طرح‌های توسعه‌ای کشور و توانمندسازی دانشجویان برای ورود به عرصه فعالیت‌های اقتصادی پس از فراغت از تحصیل، ساماندهی دوره‌های کارآموزی بسیار حائز اهمیت است. در این برنامه سعی گردید پس از تدوین شاخص‌ها و عوامل مهم در بهبود کیفی دوره‌ها، برگزاری دوره‌های کارآموزی با همکاری صنایع و دستگاه‌های اجرایی ساماندهی گردد. تدوین بسته‌های تشویقی برای صنایع و استادان راهنما برای مشارکت مؤثر و سازنده در امر کارآموزی و همچنین اصلاح و بررسی نظام کارآموزی بر اساس استانداردهای بین‌المللی و اجرای آزمایشی در برخی از دانشگاه‌های کشور از دیگر اقدامات این برنامه بوده است.

۶-۴ - رصد اشتغال دانش‌آموختگان در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور

طرح رصد اشتغال فارغ‌التحصیلان دانشگاهی با هدف فرهنگ‌سازی پایش وضعیت دانش‌آموختگان در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی، ایجاد نظام مناسب اطلاع‌رسانی به

ذی‌نفعان در رابطه با وضعیت اشتغال هر یک از رشته‌های دانشگاهی، رصد مستمر ظرفیت‌های محیطی و شرایط بازار کار منطقه‌ای و شناسایی شکاف دانشی و مهارتی دانش‌آموختگان خود و اخذ اطلاعات از سامانه‌های اطلاعاتی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی صورت گرفته است.

طرح رصد اشتغال فارغ‌التحصیلان دانشگاهی در سال‌های ۹۷ و ۹۸ و ۹۹ در وزارت علوم، تحقیقات و فناوری با همکاری دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی صورت گرفت.

۷- آمار دوره‌های مهارت‌افزایی

به منظور بهینه‌سازی و ساماندهی مهارت‌های دانشجویان دانشگاه‌ها و سایر مراکز آموزش عالی، دفتر ارتباط صنعت و دانشگاه وزارت عتف اقدام به پایش وضعیت دوره‌های مهارت‌آموزی (عمومی و تخصصی) کرد و با توجه به فرصت محدود، ۶۶ گزارش از دانشگاه‌ها دریافت گردید که پایه بررسی و تحلیل آماری کتاب حاضر گردید. خلاصه اطلاعات گزارش شده از دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی به صورت جدول صفحات بعد تنظیم شده است:

۲۴	دانشگاه صنعتی سرجان	۱۸	۱۳	۰	۳۳۹	۰	۰	۲۸۰	۴۹	۰	۰	۱۸	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۵	دانشگاه صنعتی شیراز	۲۰	۹	۱۱	۲۱۰	۰	۰	۵۰۰	۱۰۰	۱۰	۰	۲۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۶	دانشگاه صنعتی کرمانشاه	۹۷	۴۹	۴۸	۵۲۵۷	۱۶	۱۷	۱۷	۱۹	۲۰	۲۱	۳۰	۳۰	۳۷	۰	۰	۰	۰	۳۷
۲۷	دانشگاه صنعتی بیرجند	۲۵	۲۵	۰	۴۰۰۰	۱۰	۰	۱۶۰۰	۲۰۰	۰	۰	۳۵	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۸	دانشگاه صنعتی شرف	۶۰۷	۳۱۱	۴۳۱	۱۱۹۴۳	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۹	دانشگاه صنعتی قزوین	۱۷	۹	۷	۵۲۴	۰	۰	۵۱۰	۲۴	۳	۳	۱۴	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۰	دانشگاه صنعتی نوشهرانی	۲۰	۷	۱۳	۹۰۹	۱	۰	۷۵۷	۱۴۹	۲	۰	۲۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۱	دانشگاه صنعتی همدان	۱۸۸	۲۵	۱۵۳	۹۰۰۰	۵	۰	۱۱۱۱	۱۵۱	۰	۰	۳۵	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۲	موسسه آموزش عالی علامه امینی بهمنبر	۱۰	۶	۴	۲۶۱	*	۱۰۷	۴۴	۲۱۵	*	۶	۴	۰	*	۰	۰	۰	*	*
۳۳	موسسه آموزش عالی علم و هنر یزد	۵۰	۴۷	۳	۱۶۱	۰	۰	۸۴۵	۵۱	۰	۳	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۴	دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان	۸۷	۳۷	۱۵	۲۷۱۲	۰	۰	۱۲۱۱	۱۰۱۵	۱۱۳	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۵	دانشگاه علامه طباطبائی	۱۴۸	۱۷	۲۷	۲۸۴۴	۴۳	۰	۱۵۵۱	۲۰۲۸	۵۵۰	۱۶۳	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۴
۳۶	دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی خوزستان	۲۰	۱۷	۳	۲۳۴	۲	۰	۶۱۰	۴۹	۲۵	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۷	پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران	۱۲۵	۱۱۷	۷	۱۰۱۰۰	۰	۰	۱۱۱	۵۲۰	۵۱۴	۱۲۴	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۸	موسسه آموزش عالی غیاث الدین جمشید کاشانی	۴	۳	۱	۵۹	۰	۱۲	۲۷	۰	۰	۱	۲	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۹	موسسه آموزش عالی فنی و مهندسی اسفراین	۵	۵	۰	۱۸۰	۴	۰	۱۷۵	۰	۰	۰	۲	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۴۰	موسسه آموزش عالی فنی و مهندسی گلپایگان	۲	۲	۰	۳۹	۲	۰	۳۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۴۱	موسسه آموزش عالی فنی و مهندسی بوئین زهرا	۲۱	۹	۱۲	۲۰۱۲	۲	۰	۲۰۱۲	۰	۰	۰	۲۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۴۲	دانشگاه قم	۱۶	۳	۳	۱۱	-	-	-	-	-	-	۳	۰	-	-	-	-	-	-
۴۳	دانشگاه کردستان	۱۲۸	۱۳۱	۷	۳۱۲۰	۱۰	۰	۲۰۱۲	۰	۰	۳۲	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۷
۴۴	موسسه آموزش عالی کشاورزی و دامپروری تربت جام	۱۹	۷	۱۱	۱۱۳	۶	۰	۴۳	۰	۰	۰	۴	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۷
۴۵	(موسسه آموزش عالی کوثر (ویژه خواهران	۱۱	۷	۴	۴۴۳	۱۱	۰	۱۹۷	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۴۶	دانشگاه گلستان	۱۹	۱۱	۷	۸۴۷	۷	۷	۲۱۰	۱۷۲	۱۵	۶	۱۲	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۴۷	موسسه آموزش عالی گنبد	۲۸	۲۷	۱۰	۱۰۱۰	۶	۰	۱۰۱۰	۰	۰	۰	۹	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۴۸	دانشگاه گیلان	۴۷۷	۳۴۷	۱۳۰	۱۶۹۹۳	۱۹	۰	۱۳۱۰	۱۷۵۰	۶۰۰	۷۳	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۲۵
۴۹	دانشگاه لرستان	۴۳	۲۷	۱۶	۱۸۷	۲۱	۰	۱۱۴	۹۳	۱۳۱	۱۳	۱۸	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱
۵۰	دانشگاه محقق اردبیلی	۲۹۸	۱۹۹	۹۹	۱۴۱۷	۰	۲۰	۴۵۹	۸۷۸	۲۷۸	۱۳	۷۳	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۵۱	پژوهشگاه مواد و انرژی	۱۵	۱۰	۵	۵۴۵	۱	۰	۰	۵۰	۹	۲	۱۳	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۵۲	(موسسه آموزش عالی نبی اکرم (ص)	۴۰	۲۱	۹	۱۵۱۰	۰	۰	۵۷	۳۴۵	۰	۰	۷	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۵۳	موسسه آموزش عالی ولایت	۴۲	۲۰	۲۲	۲۱۷۰	۷۱	۰	۲۱۰۰	۵۰۰	۰	۰	۱۳	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۵۴	دانشگاه هنر اسلامی تبریز	۲۱	۱۸	۰	۲۳۰	۰	۰	۲۸۰	۳۰۰	۵۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۵۵	دانشگاه یاسوج	۱۴	۶	۷	۰	۰	۰	۴۳	-	-	-	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۵۶	دانشگاه یزد	۲۳	۹۱	۳	۱۷۱۲	۳۸	۰	۱۲۰	۵۰۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
جمع		۲۰۸۸	۳۳۸۸	۲۲۸۸	۱۶۱۸۱۱	۵۸۲	۱۶۳۱	۸۸۲۷	۱۸۸۲۸	۱۴۱۹۱۱	۱۷۸۱	۴۱۱۳	۳۴۲	۴۳۴۹	۱۳۰۱				

ردیف	نام دانشگاه / پژوهشگاه / مرکز آموزش عالی	تعداد دوره برگزار شده	تعداد تخصصی	تعداد عمومی	تعداد شرکت کنندگان	تعداد دوره برگزار شده با مشارکت واحد صنعتی های	تعداد شرکت کنندگان کارشناسی	تعداد شرکت کنندگان کارشناسی ارشد	تعداد شرکت کنندگان دکتری	تعداد دوره علوم انسانی	تعداد دوره مهندسی	تعداد دوره هنر	تعداد دوره کشاورزی و دامپروری	تعداد دوره علوم پایه
۱	دانشگاه اراک	۳۶	۲۵	۱۱	۱۵۱۰	۱۳	۷۰۰	۱۰۰	۲۰	۸	۲۰	۲	۸	۴
۲	دانشگاه اصفهان	۱۵۰	۱۰۱	۴۹	۱۸۰۲۲		۲۰۹۹	۸۷۱۶	۷۲۰۷	۲۸	۳۷			۷
۳	دانشگاه الزهرا	۱۷۱	۱۲۲	۴۹	۴۹۲۹	۵۴	۳۳۵۰	۱۲۹۶	۳۹۸	۱۳۷	۱۱	۶		۱۷
۴	موسسه آموزش عالی امام جواد (ع) یزد	۴۳	۳۲	۱۱	۲۸۹	۲	۴۱۳	۱۳۷						
۵	دانشگاه ایوان کی	۳۶	۲۱	۵	۱۲۷۸	۱	۱۰۴۵	۲۴۳		۱۶	۳۰			
۶	دانشگاه آزاد اسلامی	۷۵۴	۴۳۱	۳۲۳	۱۶۶۲۸	۸۹	۷۶۲۰	۳۳۱۱	۴۴۲	۲۱۲	۳۰۵	۶۴	۴۶	۱۸۲
۷	(دانشگاه آیت الله العظمی دانشگاه بروجردی‌اره)	۵	۵	۰	۱۱۱	۱	۴۰	۲۱		۱۸	۱۸	۲		۲
۸	دانشگاه بجنورد	۴۳	۳۱	۱۲	۱۴۳۲	۱۱	۱۳۸۹	۴۳		۱۷	۱۶	۴		۶
۹	دانشگاه بوعلی سینا	۸۹	۷۱	۱۷	۴۹۳۰	۱۱				۶	۱۱			۳۵
۱۰	دانشگاه بیرجند	۱۱۶	۱۰۹	۷	۷۸۴۶					۲۱	۴۳	۱۷	۱۹	۵
۱۱	(دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره))	۶	۰	۶	۵۸۸	۱	۴۳۰	۹۶	۷۲					
۱۲	دانشگاه پیام نور	۷۵۲	۳۵۵	۳۹۷	۱۶۱۸۸	۴۹	۳۹۲۲	۸۰۶	۱۷	۴۵۹	۶۳	۱۵	۳۳۲	۶۷
۱۳	پژوهشگاه پلیمر و پتروشیمی ایران	۱۱	۱۰	۰	۳۹۷	۳	۳۳	۳۴	۷۶					
۱۴	موسسه آموزش عالی تاربان	۲۷	۱۷	۱۰						۲۷				
۱۵	دانشگاه تبریز	۴۲	۳۱	۱۱	۱۷۸۶		۷۷۰	۴۳۰	۳۱۷	۷	۴			۸
۱۶	دانشگاه قزوین	۲۵	۱۰	۱۵	۲۰۰	۴	۷۲۰	۲۰	۱۰		۸			۳
۱۷	دانشگاه تحصیلات تکمیلی صنعتی و فناوری پیشرفته کرمان	۲۵	۲۵	-	۶۰۴		-	۱۱۵	۱۰		۲۳			۲
۱۸	موسسه آموزش عالی توس	۳۶	۰	۳۶	۴۳	۱۳	۰	۳۳	۳۱		۴			
۱۹	دانشگاه حکیم سبزواری	۱۹	۱۸	۱	۲۱۸۵	۰	۱۶۵۶	۶۴	۲۰		۱۶			
۲۰	دانشگاه خوارزمی	۱۸۰	۵۰	۱۳۰	۷۱۷۸	۴	۵۲۸۰	۱۰۷۷	۲۵۹	۲۸	۶۰			۶۰
۲۱	دانشگاه رازی	۲۴۸	۲۲۴	۲۴	۱۰۹۳۱	۳۵				۲۸	۱۶۵			۷
۲۲	موسسه آموزش عالی رچاه	۸	۶	۲	۳۰	۰	۱۰	۲۵		۶	۱			
۲۳	موسسه آموزش عالی رسام	۱۵	۱۳	۲	۳۱۳	۲	۲۰۳	۳۱						
۲۴	موسسه آموزش عالی رشیدیه	۱۹	۹	۹	۴۲۸	۰	۱۸۶	۱۱۵		۲	۱۷			
۲۵	دانشگاه سیستان و بلوچستان	۱۸۵	۱۱۴	۷۱	۱۸۳۱	۳۵	۱۶۷۸	۱۳۳		۶۶	۶۱	۴		۲۵
۲۶	دانشگاه شهید بهشتی	۱۳۹	۷۵	۶۴	۱۱۰۰۵	۰	۴۱۰	۲۴۰	۷۸	۲۸	۷۵	۳۳		۳
۲۷	دانشگاه شهید آذربایجان	۸۵	۶۳	۲۲	۲۹۴۸	۳۲	۲۳۷۱	۲۶۵	۲۸۲	۱۸	۵۷			۱۶
۲۸	دانشگاه شاهد	۴	۲	۲	۶۰	۰	۵۰	۱۰		۱				۲
۲۹	دانشگاه شهکرد	۳۲	۳۱	۱۱	۱۳۱۹	۷	۸۳۳	۳۱۴	۸۲	۴	۶	۲	۳	۶

با توجه به اطلاعات دریافت شده از ۶۶ دانشگاه و مرکز آموزش عالی شاخص‌های مربوط به دوره‌های مهارت‌افزایی مورد بررسی و تحلیل قرار گرفت که به صورت خلاصه در جدول زیر مشاهده می‌گردد.

ردیف	شاخص	تعداد	ردیف	شاخص	تعداد
۱	تعداد دوره‌های برگزار شده	۶۰۸۶	۸	تعداد شرکت‌کنندگان مرد	۹۷۱۳۶
۲	تعداد دوره‌های تخصصی	۳۷۹۸	۹	دوره‌های برگزار شده با مشارکت واحد‌های صنعتی	۵۸۲
۳	تعداد دوره‌های عمومی	۲۲۸۸	۱۰	تعداد شرکت‌کنندگان کاردانی	۷۴۱۶
۴	تعداد دوره‌های حضوری	۴۴۹۳	۱۱	تعداد شرکت‌کنندگان کارشناسی	۹۷۸۷
۵	تعداد دوره‌های غیر حضوری	۱۵۹۳	۱۲	تعداد شرکت‌کنندگان کارشناسی ارشد	۲۹۸۲۱
۶	تعداد شرکت‌کنندگان	۱۹۸۱۴۱	۱۳	شرکت‌کنندگان دکتری	۱۱۹۶۲
۷	تعداد شرکت‌کنندگان زن	۱۰۱۰۰۵	۱۴	تعداد نفر ساعت دوره‌های برگزار شده	۱۵۰۰۰۰۰

ردیف	وضعیت دوره	سال ۹۶	سال ۹۷	سال ۹۸	سال ۹۹
۱	میانگین دوره‌های برگزار شده به تعداد دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی	۲۲	۳۰	۷۷	۹۳
۲	میانگین تعداد شرکت‌کنندگان در دوره‌ها به تعداد دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی	۹۴۸	۱۱۰۰	۲۲۳۸	۳۰۰۲
۳	میانگین تعداد دوره‌های برگزار شده مشترک با صنعت به تعداد دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی	۲,۵۳	۶,۵۰	۴,۵	۹
۴	میانگین تعداد دوره‌های تخصصی برگزار شده به کل دوره‌های برگزار شده	۱۲	۲۹	۵۱	۵۸
۵	میانگین تعداد دوره‌های عمومی برگزار شده به کل دوره‌های برگزار شده	۸	۱۵	۲۶	۳۵

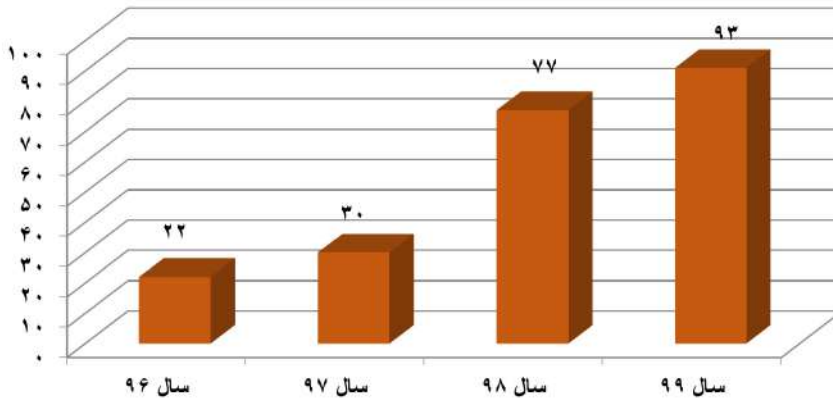
همچنین برای شناخت روند رشد دوره‌های مهارت‌افزایی در سال‌های اخیر در ادامه برخی از شاخص‌های اساسی همانند تعداد دوره‌ها، تعداد دوره‌های عمومی و تخصصی، تعداد شرکت‌کنندگان و تعداد دوره‌هایی که با مشارکت واحدهای صنعتی برگزار شد، مورد بررسی قرار گرفت.

با بررسی اطلاعات دریافتی از دانشگاه‌ها در سال‌های اخیر مشخص می‌شود که توسعه برنامه‌های مهارت‌افزایی (عمومی و تخصصی) در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی از سال ۱۳۹۶ افزایش چشمگیری داشته است این امر در حالی است که علی‌رغم وجود مشکلاتی در برگزاری دوره‌ها در سال جاری به دلیل پاندمی ویروس کووید ۱۹ همچنان روند مطلوبی را در برگزاری دوره‌های مهارت‌افزایی در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی شاهد هستیم. همچنین با توجه به گزارش‌های ارسالی میانگین رشد تعداد دوره‌هایی که با مشارکت واحدهای صنعتی برگزار گردیده از ۴,۵ درصد در سال گذشته به ۹ درصد در سال جاری افزایش یافته است که نشان‌دهنده ارتباط هرچه بیشتر و مناسب‌تر دانشگاه‌ها با واحدهای صنعتی و دستگاه‌های اجرایی کشور است.

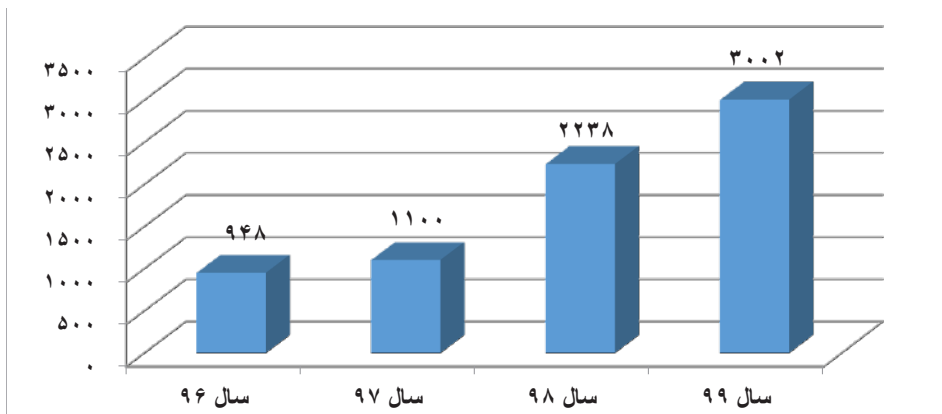

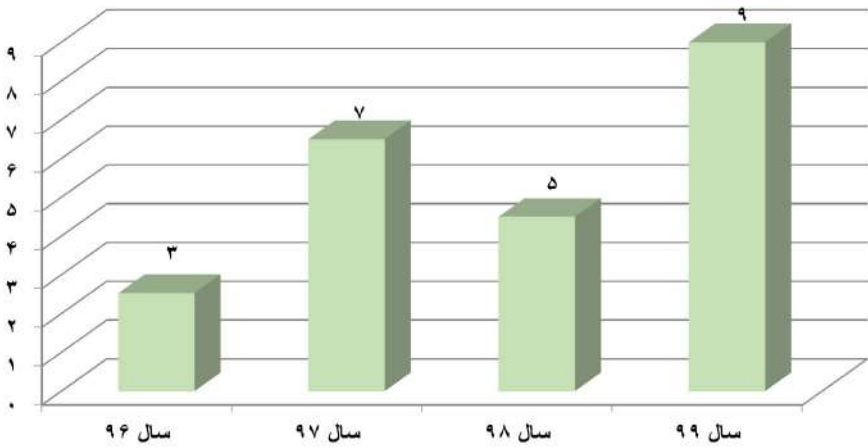
۱-۷- نمودارهای آماری

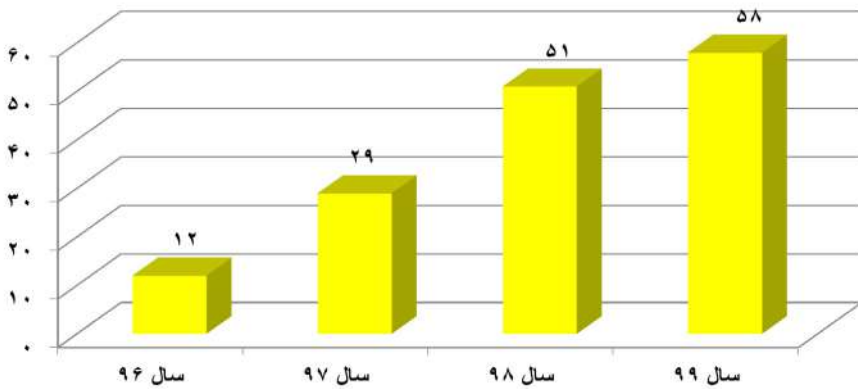
شکل ۵- میانگین دوره‌های برگزارشده دانشگاه‌ها

شکل ۶: میانگین تعداد شرکت‌کنندگان در دوره‌ها در دانشگاه‌ها

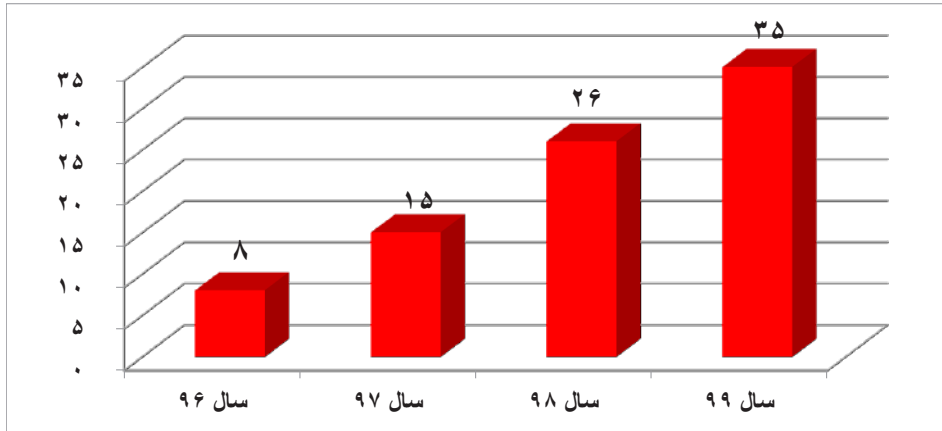

شکل ۷- میانگین تعداد دوره‌های برگزارشده با مشارکت صنعت در دانشگاه‌ها

شکل ۸- میانگین دوره‌های تخصصی برگزارشده به کل دوره‌های برگزارشده

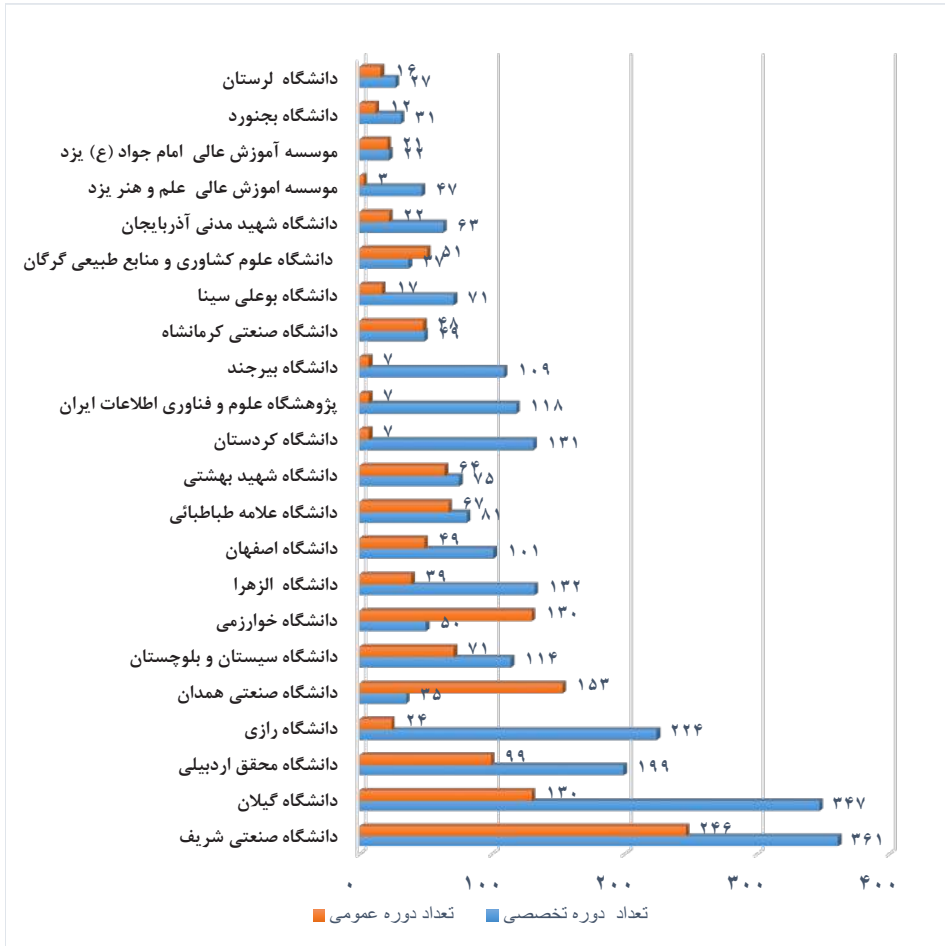

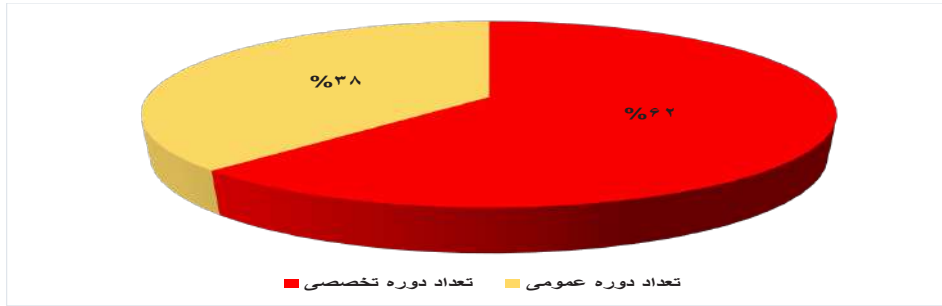
شکل ۹- میانگین تعداد دوره‌های عمومی برگزارشده به کل دوره‌ها

شکل ۵ تا ۹ بررسی و مقایسه میانگین شاخص‌های اصلی بررسی شده دوره‌های مهارت‌افزایی در چهار سال متوالی سال‌های ۹۶، ۹۷ و ۹۸ و ۹۹ در هر دانشگاه است. با توجه به اطلاعات دریافتی از دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی شاهد رشد دوره‌های مهارتی در دانشگاه‌ها هستیم. همچنین دوره‌های برگزارشده با واحدهای صنعتی نیز از رشد قابل توجهی برخوردار بوده است که این امر نشان‌دهنده تسهیل و افزایش ارتباطات نهاد آموزش عالی و واحدهای دانشگاهی با واحدهای صنعتی و اجرایی است.

در ادامه نمودارهای دانشگاه‌ها بر اساس شاخص‌های مختلف مهارت‌افزایی ارائه می‌گردد. با توجه به تعداد واحدهای تحت پوشش دانشگاه آزاد اسلامی و دانشگاه پیام نور و همچنین تعداد دانشجویان این مراکز، وضعیت دوره‌های مهارت‌افزایی آن‌ها با دیگر دانشگاه‌ها مقایسه نگردیده است.

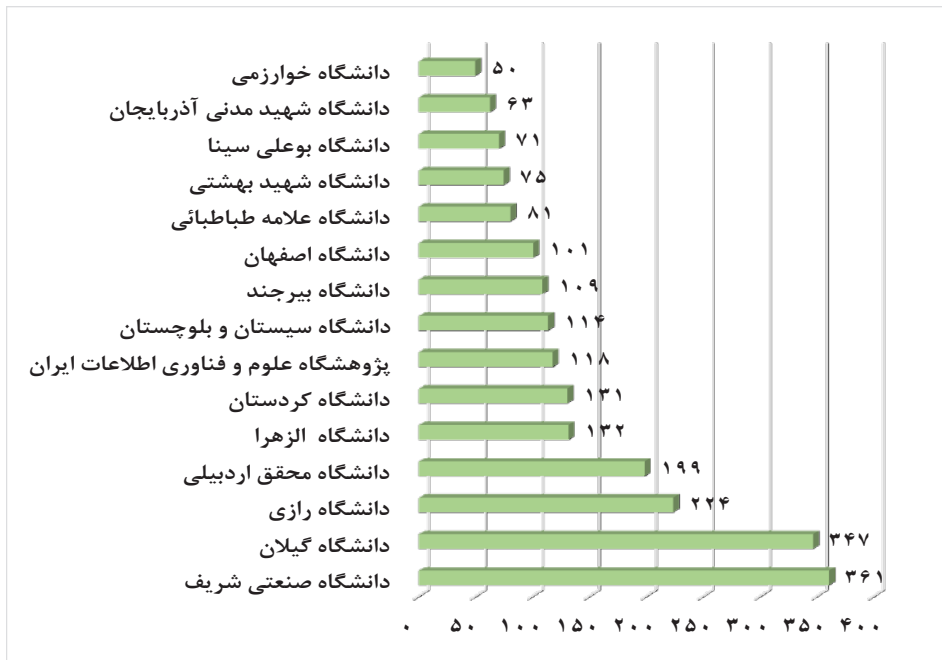

شکل ۱۰- مقایسه دانشگاه‌ها بر اساس تعداد دوره برگزارشده عمومی و تخصصی

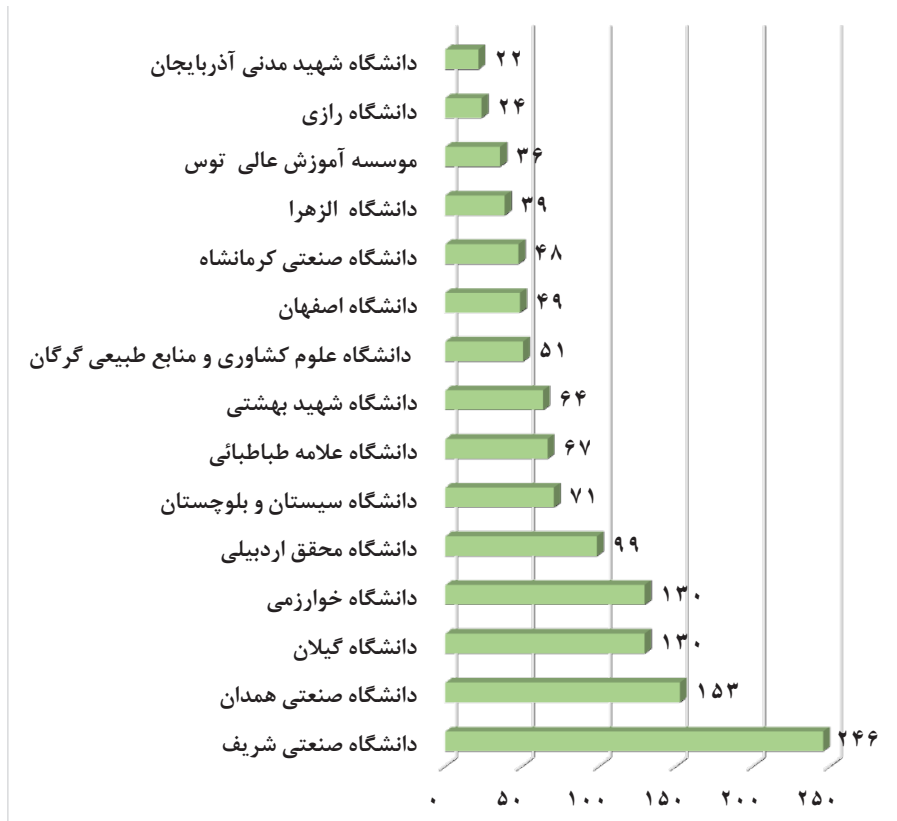
شکل ۱۱- نسبت دوره‌های عمومی به تخصصی

بر اساس اطلاعات شکل ۱۱ بیشترین دوره‌های برگزار شده مربوط به دوره‌های تخصصی است. این امر نشان‌دهنده استقبال اکثریت دانشجویان از دوره‌های تخصصی با هدف جذب بیشتر در بازار کار و صنعت است. البته با توجه به اهمیت مهارت‌های عمومی و نرم، مسئولین و متصدیان دانشگاه‌ها می‌بایست اهتمام و توجه بیشتری را در تدوین و برگزاری دوره‌های عمومی داشته باشند.

شکل ۱۲: دانشگاه‌هایی که بیشترین دوره تخصصی را برگزار کرده‌اند.

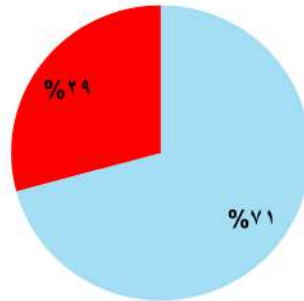
با توجه به شکل ۱۲ دانشگاه‌های صنعتی شریف، گیلان، رازی، محقق اردبیلی و... بیشترین دوره تخصصی را برگزار کرده‌اند. این امر نشان‌دهنده پراکندگی دوره‌ها در کلیه دانشگاه‌های مناطق مختلف ایران است.

شکل ۱۲- دانشگاه‌هایی که بیشترین دوره عمومی را برگزار کرده‌اند.

با توجه به شکل ۱۳ بیشترین دوره‌های عمومی برگزار شده در دانشگاه‌های صنعتی شریف، صنعتی همدان، گیلان و... است که همانند دوره‌های تخصصی پراکندگی منطقه‌ای را در سراسر دانشگاه‌های ایران شاهدیم.

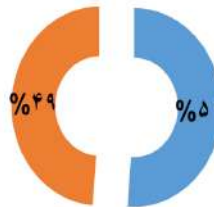
دوره های برگزار شده غیر حضوری ■ دوره های برگزار شده حضوری ■

شکل ۱۴: نسبت دوره‌های برگزار شده حضوری به غیر حضوری

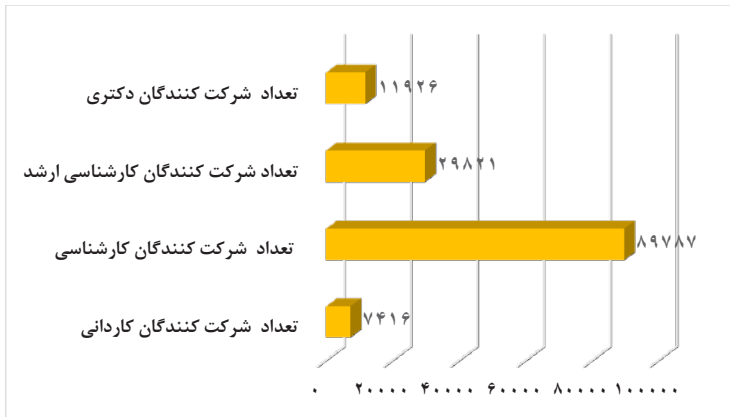
با توجه به شکل ۱۴، ۷۱ درصد دوره‌ها مربوط به دوره‌های حضوری است و حدود ۲۹ درصد مربوط به دوره‌های غیر حضوری است که با توجه به شرایط حال حاضر جامعه نیاز به توجه بیشتر مسئولین دانشگاهی به فراهم کردن زمینه و بستر مناسب در جهت برگزاری دوره‌ها به صورت غیر حضوری است.

تعداد کل شرکت کنندگان مرد ■ تعداد کل شرکت کنندگان زن ■

شکل ۱۵: نسبت مردان به زنان شرکت کننده در دوره‌ها

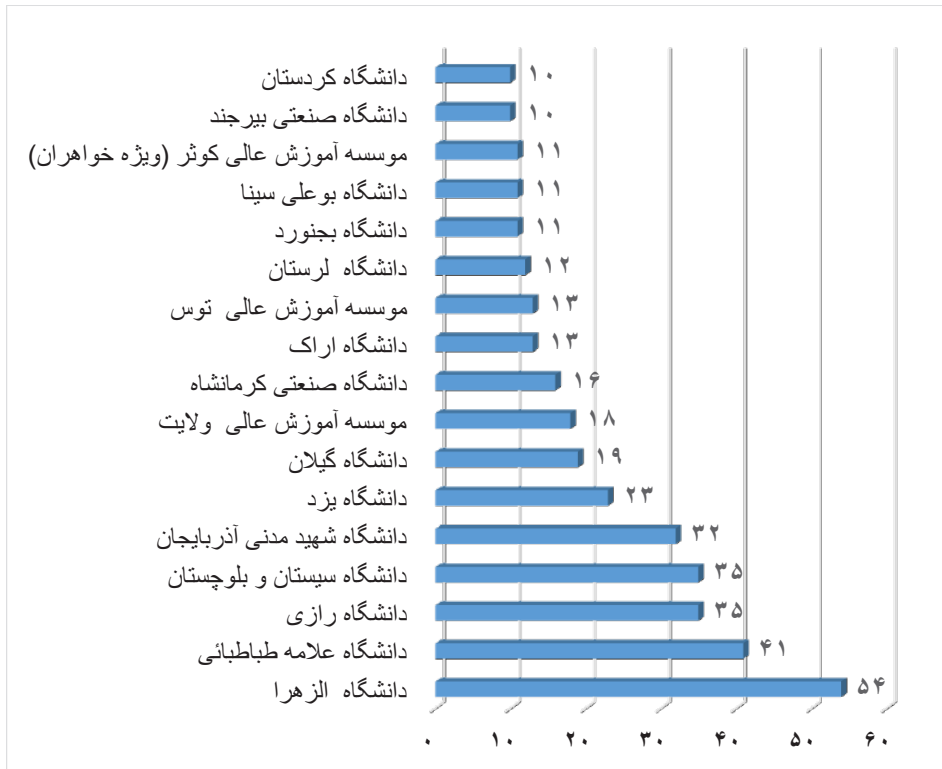
با توجه به شکل ۱۵ نسبت شرکت کنندگان زن و مرد در دوره‌های مهارت‌افزایی تقریباً با اختلاف اندکی برابر است که نشان دهنده اشتیاق کلیه دانشجویان به شرکت در دوره‌های مهارت‌افزایی فارغ از جنسیت آن‌ها است.

شکل ۱۶: نسبت شرکت‌کنندگان دوره‌ها به تفکیک مقاطع مختلف تحصیلی

بر اساس نمودار فوق اکثر شرکت‌کنندگان دوره‌های مهارت‌آموزی در مقطع کارشناسی و پس از آن کارشناسی ارشد بوده‌اند که براساس اطلاعات مرکز آمار ایران نیز بیشترین گروه جمعیت بیکار با مدرک کارشناسی و کارشناسی ارشد هستند. بر همین اساس برنامه‌ریزی دوره‌های مهارتی متناسب با بازار کار برای این مقطع تحصیلی از اهمیت زیادی برخوردار است.

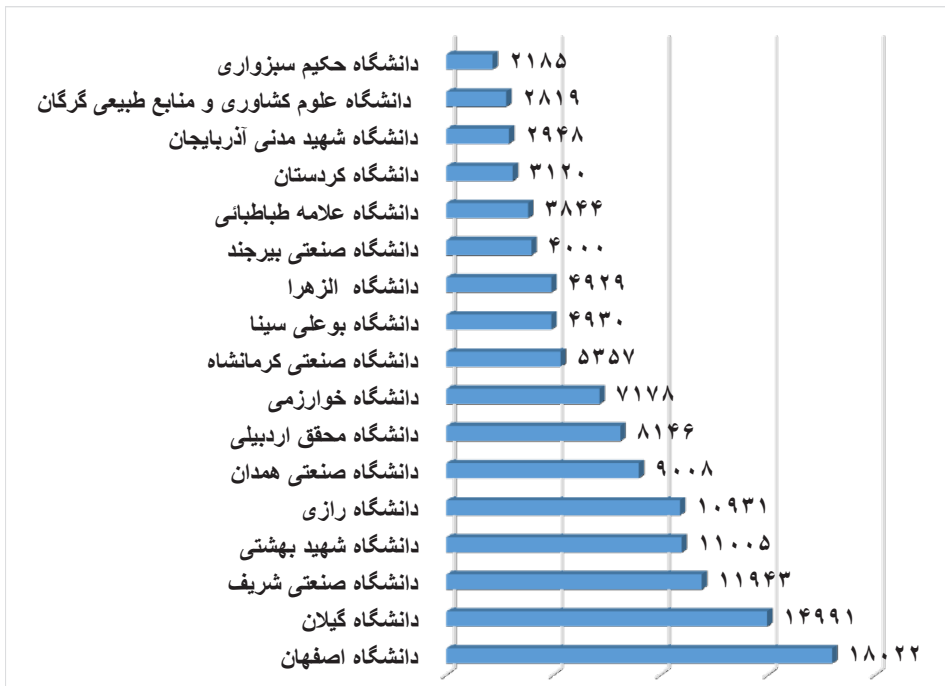

شکل ۱۷- دانشگاه‌هایی که بیشترین دوره را با مشارکت واحدهای صنعتی برگزار کرده‌اند.

بر اساس شکل ۱۷، دانشگاه‌های الزهرا، علامه طباطبائی، رازی و ... بیشترین تعداد دوره با مشارکت واحدهای صنعتی را دارا هستند. استفاده از تجارب این دانشگاه‌ها می‌تواند به‌عنوان الگوی مناسبی در جهت ایجاد ارتباط بیشتر با واحدهای صنعتی در برگزاری دوره‌ها و همچنین افزایش اشتغال در کشور باشد.

شکل ۱۸- دانشگاه‌هایی که بیشترین تعداد شرکت‌کننده در مقطع کارشناسی را داشته‌اند.

بیشترین تعداد شرکت‌کننده در مقطع کارشناسی مربوط به دانشگاه‌های اصفهان، گیلان، صنعتی شریف و... است. با توجه به افزایش نرخ بیکاری در مقطع کارشناسی توجه بیشتر دانشگاه‌ها در برگزاری دوره‌های مهارتی مرتبط با مدرک تحصیلی کارشناسی حائز اهمیت است.

۸- جمع‌بندی و پیشنهادات

دانشگاه‌ها با توجه به شرایط موجود نقش مهمی در توسعه اقتصادی کشور، افزایش بهره‌وری واحدهای صنعتی و تجاری، ایجاد و توسعه فناوری‌های مورد نیاز، ارتقاء مهارت‌ها و آمادگی افراد جامعه ایفا می‌کنند. بر همین اساس کمک به افزایش و بهبود مهارت‌های متناسب با نیاز بازار و جامعه یکی از مهم‌ترین ارکان پرورش دانشجویان است. لذا وزارت علوم، تحقیقات و فناوری با همکاری دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی، برنامه‌ریزی لازم جهت ایجاد بسترهای مورد نیاز دانشجویان را برای کسب مهارت‌های فردی و شغلی مورد نیاز بازار کار، در طول دوران تحصیل فراهم کرده است. اهم اقداماتی که می‌بایست در راستای تحقق اهداف فوق و در جهت بهبود دوره‌های مهارت‌افزایی دانشجویان و اشتغال دانش‌آموختگان مورد توجه قرار گیرند عبارتند از:

۸-۱- ایجاد، توسعه و فعال کردن مراکز هدایت شغلی و کاریابی‌های تخصصی در جهت افزایش اشتغال دانش‌آموختگان دانشگاهی کشور

با توجه به توسعه علم و فناوری در سال‌های اخیر، شاهد تخصصی شدن هرچه بیشتر رشته‌های دانشگاهی، علم و فناوری و کسب‌وکار در جامعه هستیم. بر این اساس نیازمند

ایجاد مراکزی آشنا به قوانین و گفتمان دانشگاهی، مراکز اجرایی و صنعتی و بازار کار جهت افزایش اشتغال هستیم. بر همین اساس دفتر ارتباط با جامعه و صنعت وزارت علوم، تحقیقات و فناوری از سال ۱۳۹۸ از ایجاد و توسعه ۴۰ مرکز با عنوان «مرکز هدایت شغلی و کارایی‌های تخصصی دانشگاهی» حمایت کرده است. این مراکز می‌توانند نقش مهمی در استفاده از پتانسیل‌های دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی و همچنین توسعه و ساماندهی فعالیت‌های مرتبط مانند تدوین و برگزاری اثربخش دوره‌های مهارتی، ساماندهی و توسعه برنامه‌های کارآموزی متناسب با بازار کار و همچنین سایر فعالیت‌های مرتبط با اشتغال ایفا نمایند.

۲-۸- تخصص بودجه مناسب برای توسعه دوره‌های مهارت‌افزایی در دانشگاه‌ها و سایر مراکز آموزش عالی کشور

در سال‌های اخیر با توجه به برنامه‌ها و اقدامات گسترده دانشگاه‌ها، مهارت‌افزایی دانشجویان به یکی از دغدغه‌های اساسی مسئولین دانشگاهی تبدیل شده است. از آنجا که مهارت‌افزایی دانشجویان ارتباطی مستقیم با آینده شغلی آن‌ها دارد، مناسب است بودجه‌ای مناسب از سوی نهادهای ذی‌ربط، به منظور توسعه و ساماندهی دوره‌های مهارت‌افزایی، کارآموزی و همچنین سایر برنامه‌ها و طرح‌های مرتبط مراکز هدایت شغلی و کارایی‌های تخصصی دانشگاهی و دفاتر ارتباط با صنعت در دانشگاه‌ها در نظر گرفته شود.

۳-۸- تهیه شناسنامه مهارتی از سوی دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور، جهت اعطای مشوق‌های مختلف از سوی سازمان‌های اجرایی و صنعتی کشور

تهیه و صدور شناسنامه‌های مهارتی برای دانشجویان از سوی دانشگاه‌ها اقدامی مناسب در جهت بهینه کردن برگزاری این دوره‌ها و اهمیت بیشتر آن است. بر همین اساس سازمان‌های مختلف متناسب با مهارت‌های مورد نیاز خود و شناسنامه دانش‌آموختگان دانشگاهی، تسهیل در استخدام این افراد را فراهم کرده و همچنین می‌توانند امتیازاتی را برای استخدام‌شدگان دارای شناسنامه مهارتی در نظر بگیرند. این اقدام علاوه بر در نظر گرفتن مشوق‌های استخدامی، از هزینه کرد مجدد سازمان‌ها جهت آموزش استخدام‌شدگان جلوگیری خواهد کرد و موجب تسریع در اجرای برنامه‌های سازمان‌ها، واحدهای صنعتی و بازار کار خواهد شد.

۸-۴- برنامه‌ریزی و ساماندهی دوره‌های مهارت‌افزایی متناسب با نیازهای جامعه و چشم‌اندازهای جهانی و ملی پیش رو

تدوین، ساماندهی و توسعه دوره‌های مهارتی مناسب با نیازهای دانشجویان، تفاوت‌های رشته‌های تحصیلی و مشاغل مورد نیاز در بازار کار منطقه‌ای و همچنین تغییر در شرایط کسب‌وکارها با توجه به بحران‌ها و مسائل پیش رو در سطح جهانی و ملی، از جمله شیوع و گسترش ویروس کووید ۱۹ از برنامه‌ها و اقدامات مناسب دفاتر ارتباط با صنعت دانشگاه‌های کشور است. پایش وضعیت اشتغال دانش‌آموختگان و نیازهای بازار کار نقش مهمی در برنامه‌ریزی و ساماندهی دوره‌های مهارتی متناسب دارد. بر این اساس شاهد کاهش بیکاری و افزایش میزان اشتغال در جامعه خواهیم بود.

۸-۵- برگزاری دوره‌های مهارتی با مشارکت صنایع، بازار کار و سازمان‌های تخصصی مرتبط در سطح منطقه و ملی، با در نظر گرفتن شرایط موجود و آتی جامعه

صنایع، بازار کار و سازمان‌های تخصصی موجود در جامعه با هدف ارتقای توان علمی و فنی و بهبود اقتصاد واحدهای صنعتی خود، نیازمند استفاده از توانمندی‌های دانش‌آموختگان دانشگاهی هستند. بر همین اساس لازم است ارتباط گسترده‌تری بین دانشگاه‌ها و واحدهای صنعتی ایجاد شود. برنامه‌ریزی و برگزاری دوره‌های مهارت‌افزایی با همکاری سازمان‌ها و دستگاه‌های اجرایی موجب ارتباط دانشگاه‌ها در سطح استان و منطقه با سازمان‌ها و مراکز تخصصی هم‌جوار و همچنین افزایش مهارت‌های شغلی دانش‌آموختگان متناسب با بازار کار خواهد بود.

۸-۶- توسعه و بهبود دوره‌های کارآفرینی و ساختارهای فناورانه

برای توسعه دوره‌های کارآفرینی و برگزاری دوره‌های متناسب با آن و برگزاری استارت‌آپ‌ها، دانشگاه‌ها جهت مستندسازی و ترویج روش‌های توسعه فعالیت‌های کارآفرینان با همکاری مراکز رشد و پارک‌های علم و فناوری اقدامات اساسی را انجام داده‌اند و براساس تجارب موجود ضروری است توسعه این فعالیت‌ها را در دستور کار خود قرار دهند.

۸-۷- همکاری‌های مشترک بین دانشگاه‌ها جهت برگزاری دوره‌های تخصصی با دانشگاه فنی و حرفه‌ای و سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور

امکانات و تجارب گسترده دانشگاه فنی و حرفه‌ای و همچنین سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور در برگزاری دوره‌های مهارت‌افزایی فرصت مفیدی را فراهم کرده است، لذا برنامه‌ریزی جهت بهره‌برداری از ظرفیت‌های سخت‌افزاری آن‌ها ضروری است.

۸-۸- برگزاری جشنواره‌ها و مسابقات حرفه‌ای

برگزاری جشنواره‌ها و مسابقات با محتوای علمی که در راستای مهارت‌آموزی باشد و تقدیر از برگزیدگان، می‌تواند آنان را در ارتقاء توانمندی‌های مهارتی و کشف فرصت‌های شغلی یاری نماید. در این راستا استفاده از ظرفیت تشکل‌های دانشجویی و مشارکت شرکت‌های بزرگ صنعتی می‌تواند مفید باشد.

۸-۹- ساماندهی و افزایش کیفیت دوره‌های کارآموزی

ساماندهی دوره‌های کارآموزی با هدف بهبود کیفی دوره‌ها، برگزاری دوره‌های کارآموزی با همکاری صنایع و دستگاه‌های اجرایی، تدوین بسته‌های تشویقی برای استادان راهنما برای مشارکت مؤثر و سازنده در امر کارآموزی و همچنین اصلاح و بررسی نظام کارآموزی بر اساس استانداردهای بین‌المللی جدید بسیار حائز اهمیت است. در این راستا انجام طرح‌های مرتبط با آشنایی با مشاغل و شناسایی فرصت‌های کسب‌وکار در منطقه می‌تواند تأثیرات مثبتی داشته باشد.

۸-۱۰- رصد اشتغال و ارزیابی بازار کار و جامعه

ایجاد نظام اطلاع‌رسانی و پیمایش وضعیت اشتغال دانشجویان به منظور شفاف‌سازی و دستیابی به آمار و اطلاعات در خصوص رشته‌های آموزشی می‌تواند در کاهش نرخ بیکاری دانش‌آموختگان دانشگاهی مؤثر باشد و گامی در جهت بهبود همکاری‌های دانشگاه با صنعت و جامعه و برنامه‌ریزی در راستای آن باشد. ضروری است دانشگاه‌ها بر اساس پیمایش‌ها و رصد اشتغال نسبت به برنامه‌ریزی و توسعه دوره‌های مهارت‌آموزی اقدام نمایند. همچنین پایش وضعیت اشتغال به دلیل برقراری ارتباط یا جمعیت فارغ‌التحصیل و استفاده از تجارب آن‌ها در جهت برنامه‌ریزی مؤثر دوره‌های مهارتی، ساماندهی کارآموزی و سایر برنامه‌های مرتبط با توانمندسازی دانشجویان و افزایش اشتغال حائز اهمیت است.

۸-۱۱- آشنایی و ترویج نظام‌های صلاحیت حرفه‌ای

نظام صلاحیت حرفه‌ای گامی جهت طبقه‌بندی، توصیف و توسعه صلاحیت‌هاست که به استانداردسازی و ارزیابی نتایج یادگیری کمک می‌نماید. بر همین اساس نیاز به ایجاد اقدامات، سازوکارها و تعاملات نهادی که منجر به ایجاد و توسعه یک صلاحیت می‌شود، ضروری است. شناسایی و تدوین روش‌های همکاری با نظام‌های صلاحیت حرفه‌ای جهت هم‌افزایی و هماهنگی بین فعالیت‌های دانشگاه‌ها و الزامات حرفه‌ای مورد نیاز است از این طریق می‌توان به هدفمند شدن آموزش‌های دانشگاهی و افزایش مهارت‌ها و صلاحیت‌های دانشجویان نیز کمک نمود.

۸-۱۲- بهبود محتوای آموزشی برنامه‌های درسی در راستای نیازهای جامعه

بهبود محتوای آموزشی برنامه‌های درسی و واحدهای مهارتی می‌تواند به افزایش و توسعه مهارت‌های دانشجویان منجر شود. بر همین اساس ساماندهی مناسب این موارد با محتوای مهارت‌آموزی و اجرای دقیق و کامل بخش‌های عملی و کارگاهی و همچنین آزمایشگاهی دانشگاه‌ها، می‌تواند نقش مهمی در بهبود و توسعه توانمندی‌های دانشجویان داشته باشد.

۸-۱۳- استفاده از روش‌های نوین جهت مهارت‌آموزی دانشجویان

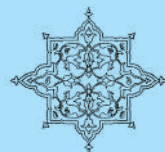
در سال‌های اخیر مراکز هدایت شغلی و کاریابی‌های تخصصی و دفاتر ارتباط با صنعت دانشگاه‌ها اقدامات بسیار مفید و اثربخشی را در رابطه با توانمندسازی و مهارت‌افزایی دانشجویان انجام داده‌اند. استمرار فعالیت‌های دانشگاه‌ها در حال حاضر با توجه به گسترش و همه‌گیری ویروس کووید ۱۹ منوط به برگزاری بسیاری از دوره‌ها به صورت غیرحضوری و با استفاده از فناوری‌های جدید است. این تهدید می‌تواند توسط دانشگاه‌ها به یک فرصت در جهت کاهش هزینه‌ها، افزایش کیفیت دوره‌ها، تناسب دوره‌ها با رشته‌های مختلف تحصیلی و همچنین ارتباط هر چه بیشتر با واحدهای صنعتی و بازار کار باشد.

آموزش نیروی انسانی متخصص، ماهر و کارآمد متناسب با نیازهای بازار کار (فعلی و آتی) و ارتقای توان کارآفرینی با مسئولیت نظام آموزشی کشور و توأم کردن آموزش و مهارت و جلب همکاری بنگاه‌های اقتصادی جهت استفاده از ظرفیت آن‌ها

سیاست‌های کلی اشتغال ابلاغ شده از سوی مقام معظم رهبری
۲۸ تیرماه ۱۳۹۰

معاونت پژوهش و فناوری
و قراردادها با جامعه و صنعت